המודיע

בטאון אגודת ישראל העולמית / בס"ד ירושלים ועה"ק, משפטים כו שבט תשל"ה / דף היומי המנחות לג (7 בפברואר 75) / שנה כו גליון 8820 / המחיר 120 אגורות

קיסינג'ר מגיע לישראל לשיחות ביום ב' הקרוב

מסייר בבירות מדינות ערביות ויוועד בתום הסיור עם גרומיקו

וושינגטון, יום ה' — שר החוץ הא־מריקאי הנרי קיסינג'ר מגיע ביום ב' לישראל — [illegible] הראשונה [illegible] שהוא עורך במזה"ת — זאת [illegible] מקורות יודעי דבר. קיסינג'ר ייעדר במשך 9 ימים מא־רצות הברית והוא עומד להפגש ב־17 ל־פברואר בג'נבה עם שר החוץ הסובייטי גרומיקו. הוא יבקר גם בבון ובלונדון ופאריס. [illegible] שר החוץ הא־מריקני להפגש עם מנהיגי ישראל ביום ב' וביום ד'. לאחר מכן הוא יצא לקהיר.

ב־13 בפברואר הוא ימשיך לדמשק לשיחות עם מנהיגי סוריה ויחזור ל־ישראל באותו יום.

הוא יבקר בירדן ב־14 לפברואר, בערב הסעודית ב־15 לפברואר ויטוס לבונן באותו יום. ב־16 לפברואר עומד קיסינג'ר להגיע לג'נבה לפגישה שי־קיים למחרת עם אנדריי גרומיקו. עם תום שיחותיו עם גרומיקו הוא ימריא ב־17 בפברואר ללונדון משם ייצא ל־פאריס ב־18 לפברואר. באותו יום יי־צא חזרה לוושינגטון.

במוסקבה הודיעה היום סוכנות הי־דיעות הסובייטית „טאס" כי שרי ה־חוץ של בריה"מ וארה"ב יפגשו ב־ג'נבה ב־16 וב־17 לפברואר.

בהודעת סוכנות הידיעות הסובי־טית נאמר כי שני שרי החוץ יחליפו דעות על בעיות בעלות אינטרס ה־דדי.

מקורות דיפלומטים בוושינגטון ציינו כי בפגישה זו יוכל ד"ר קיסינג'ר ל־מסור לגרומיקו פרטים על סיורו ב־מזה"ת.

הפגישה בג'נבה תהיה הראשונה בין שרי החוץ של ארה"ב ובריה"מ מאז השתתפות שני השרים בשיחות הפיס־גה שקיימו הנשיא פורד ומזכ־יר המפלגה הקומוניסטית ליאוניד ב־רז'נייב בולאדיווסטוק בשנה שעברה.

אינו מצפה להסדר בביקור הנוכחי

ד"ר קיסינג'ר אמר אתמול כי אין הוא מצפה להשגת הסדר כלשהו בעת סיורו הקרוב במזרח התיכון.

„בסיבובי למזרח התיכון נערכת ל־שם גישושי" אמר קיסינג'ר בשיחה עם כתבים בסעודת ערב שנערכה בבית הלבן לכבוד ראש ממשלת פאקיסטן, זולפיקאר עלי בהוטו המבקר עתה בא־רה"ב.

„אינני מצפה להסדר מאותה נסי־עה הזאת. אני עורך את הנסיעה לשם גישוש ואחרי כן אשוב" אמר קיסינג'ר. (יופ"י, עי"ר ורע"צ).

אלון: ישראל לא נפתח במלחמת מנע

[illegible]

לקראת פגישת גרומיקו – קיסינג'ר

בריה"מ דורשת זכות דעה במזרח התיכון

לונדון, יום ה' — בריה"מ חזרה ל־קבלת התחייבות אותנה מארה"ב, ש־מנהיגי הקרמלין יקבלו זכות הבעת ד־עה לגבי כל צעדי השלום הקשורים ל־היעשות במזרח התיכון — מסרו ביום ה' מקורות דיפלומאטיים בהוטיצה ב־לונדון.

המקורות אמרו כי שר החוץ הסוב־יטי, מר אנדריי גרומיקו, עומד לה־ביא את התביעה הזאת בפני עמיתו ה־אמריקאי, ד"ר הנרי קיסינג'ר, בעת פגישה בינ־יהם בז'נבה בחודש.

הוסבר, כי מוסקבה איננה מוכנה ל־השאר אדישה נוכח תמרוני השלום של האמריקאים במזרח התיכון. [illegible]

שר ההגנה האמריקאי:

בריה"מ הגבילה הוצאות החימוש וארה"ב הקטינה

ואשינגטון יום ה' — שר ההגנה האמריקאי [illegible] שלזינגר [illegible]

[illegible]

ברז'נייב החלים – יקבל בשבוע הבא את וילסון

מוסקבה יום ה' — מנהיג המפלגה הקומוניסטית הסובייטית ליאוניד ב־רז'נייב החלים [illegible]

[illegible]

מדיניות הבטחון – בועדת חוץ ובטחון

[illegible]

רבין: ההסכם הבא יהיה צעד לרגיעה ושלום

[illegible]

סעודיה ביטלה עיסקת נפט גדולה עם צרפת

ביירות, יום ה' — סעודיה ביטלה עיסקת נפט גדולה עם צרפת, [illegible]

[illegible]

מדינות ערב יעניקו ללבנון 90 מיליון דולר

קהיר יום ה' — מדינות ערב החלי־טו להעניק ללבנון 90 מיליון דולר, כדי לאפשר לה להגן על גבולה הדרומי בפני התקפות ישראליות [illegible]

[illegible] (יופ"י ועי"ר)

זמני הדלקת הנרות

	עש"ק	במוצש"ק
ירושלים	4.42	5.56
תל־אביב	5.00	5.58
חיפה	4.51	5.56

הרב לורנץ הגיש הצעה דחופה על הידרדרות הפשיעה

— מאת סופרנו בכנסת —

[illegible]

הגרי"י וכטפויגל זצ"ל

[illegible]

אלמוגי לא יצטרף לממשלה

[illegible]

אמפיסל ברודר אחיות קיבל
ר' עקיבא 30 בני־ברק

מבצע לזמן מוגבל:
את מכונת הסריגה אמפיסל 8 +
אפשר לקנות בהנחה של 470 ל"י
במקום 2365 ל"י במחיר של 1890 ל"י בלבד
עד ה־23.2.75
את מכונת התפירה BROTHER דגם 888
אפשר לקנות בהנחה של 315 ל"י
במקום 2295 ל"י במחיר של 1980 ל"י בלבד
עד ה־14.2.75
המלאי מוגבל:
אחיות קיבל
ר' עקיבא 30 בני־ברק

בצער רב אנו מודיעים על פטירת אבינו היקר
הגאון מרן רבי יצחק יעקב וכטפויגל זצ"ל
זקן רבני ירושלים, ראש ישיבת
מאה שערים, רבה של שכונת
מאה שערים והסביבה וראב"ד
בית דין הגדול של ירושלים
הובא למנוחות בהר הזיתים בליל כ"ו בשבט התשל"ה
האבלה בבית הרבנית שרה וכטפויגל
ברח' הפסגה 39, בית־וגן ירושלים
המשפחה המתאבלת

ועד הישיבות בארץ ישראל
מודיע בצער רב על הילקחו של הגאון הגדול,
זקן ירושלים על בריו, מרביץ תורה לעדרים זצ"ל
כמוהר"ר יצחק יעקב וכטפויגל זצ"ל
ראש ישיבת מאה שערים
שנתבקש לישיבה של מעלה

הקמת מצבה
במלאת שנה להסתלקותה של הרבנית הצדיקת
חנה חוה טווערסקי ע"ה
אשת הרב הצדיק מוה"ר חנוך העניך דוב טווערסקי זצ"ל
האדמו"ר מרדמישל—מאלין
ובת הרה"צ מוה"ר יוסף הלוי ירושלימסקי זצוק"ל
מקישינוב, האדמו"ר מקוריץ
[illegible] 2.15 [illegible] 90
[illegible]

בית אבות צימרמן – רעננה
מודיע על מספר מקומות פנויים מצומצם
לזוגות ובודדים
פרטים בטלפון 052-91322
לפנות למר לרנר

הודעה לציבור החרדי
מאחר ונתעוררו חששות על היינות ומשקאות חריפים
לגבי כשרותם לפסח
הננו להודיע בזה כי לייצור היינות שלנו אנו משתמשים משנים קדמוניות בכהל (ספירט) מתוצרת עצמית בלבד, ואין אנו מקבלים כהל מביהח"ר שאצלם נתעוררו החששות הנ"ל
ועל כן אין שום חששות לגבי היינות שלנו, והם כשרים למהדרין לפסח, ולכל ימי השנה, בהשגחת הרה"ג הבד"ץ שליט"א של העדה החרדית ירושלים
כן הננו להודיע, כי לנו אין משקאות חריפים, אלא יינות ומיץ ענבים בלבד ומשו"כ אין לנו שום צורך בהכשרת הכלים.
היינות לפסח יהיו מוחתמים בחותמת מיוחדת החדשה של הגהביד"צ כפי שפורסם במודעות.
„יקבי ציון"
א. מ. שור
ירושלים

אנו ממשיכים
זו ההזדמנות שלך
לרכוש אחת ממכונות הכביסה קריסטל הטובות מכולן במחיר מוזל. מכונות הכביסה „לידי" ר„לורד קריסטל" בעלות כל המעלות כבשו את השוק. אין יתרון שאינו נמצא בהן. מהרו וקחו לך אחד מתנורי האפיה והבישול „ג'מבו" או „פרינס" המשלבים בתוכם איכות, נוחות ועיצוב אידיאליים.
הכנסי עוד היום!
לבית מסחר
מאיר יוסף
בני־ברק ר' עקיבא 41 טל. 782584
גם בעוד 10 שנים
תהיי מאושרת עם
קריסטל
להתראות

„אופטל־לנס"
עדשות המגע
של אופטל
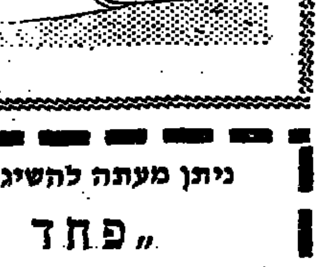
רבי עקיבא 57 בני־ברק

ניתן מעתה להשיג בארץ את הספרים
„פחד יצחק"
דברי תורה בהלכות דעות וחובות הלבבות
בעניני: חג הפסח / חג השבועות / ראש השנה / חנוכה
המעוניינים יפנו:
להרב אברהם קבלקין ת.ד. 100
ירושלים טל. 221614

ישיבת פרשבורג שבט סופר
בעיה"ק ירושלים ת"ו
ברכת מזל טוב חמה ולבבית
מוגש באהבה למע"כ ידידנו הדגול והנעלה איש חי ורב פעלים לתורה ולחסד עמוד התווך של ישיבתנו הק'
הרה"ח מוהר"ר יוסף ויכסלבוים שליט"א
יו"ר הנהלת ישיבתנו
ולבנו היקר הרב הגאון רבי רפאל שליט"א
ראש ישיבת אוהל —
ולכל משפחתם הכבודה הי"ו
לאירושי הנכד—הבת שתחי' עב"ג שיחי'
יהי"ר שיזכו לרוות מהם ומכל יו"ח רוב נחת ושמחה לתפארת המשפחות הנעלות
הנהלת הישיבה

ישיבה דחסידי בעלזא
נוסדה ע"י כ"ק מרן אדמו"ר זצללה"ה
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
בעיה"ק ירושלים תובב"א
מלוא חפניים ברכות
בידידות הכבוד וברגשי חדוה הננו מברכים בזה את מע"כ הרב הגאון החסיד המפורסם כש"ת
רבי משה שובקס שליט"א
מראשי ישיבתנו הק'
לרגל נישואי בנו הב' החו"ב עדיו לגאון וכו' כמר צבי הי"ו
ממצוייני תלמידי ישיבתנו הק'
יהא רעווא מקמי שמיא שהזווג יעלה יפה והורה וגדולה יתאחדו על שלחנם ברוב נחת דקדושה
לתפארת המשפחה הכבודה
ההנהלה

מהיצרן לצרכן
מעילים וחליפות
מאריגים משובחים והפירה מעולה לגברות — גם מידות גדולות וגם לפי מידה — בלי הכסף שקבנו
במחירי סוף העונה!
שליפטקס, מונטיפיורי 15
קומה א' תל־אביב

מרכז הזול
רח' הרב קוק 16 בני ברק
לרגל העברת החנות אי"ה בקרוב
חיסול המלאי הקיים
שמלות ※ חליפות ※ ובגדי הריון
במחירים מפתיעים

בחור חסידי מארה"ב
מעונין בשידוך מתאים
עד גיל 21
לפנות בכתב לת.ד. 1536
בני־ברק עבור 95

מצלמות מסרטות
מ. הקרנה מ. גילות
יותר בזול לפני שהעלה
לרפאלי מוה
ר' עקיבא 93 ב"ב

בית דוד ואסתר
מעון לבנות עולות—בי"ס תיכון מקצועי
ירושלים
ביום ראשון, ה' אדר תשל"ה — 16.2.75, יתקיים בס"ד, באולם הגדול של בנייני האומה בירושלים
מופע פומבי
בתכנית:
✶ הצגת יומנו של נאשם — 5 מערכות
✶ תזמורת
✶ הופעה בשיר ותנועה
✶ מחול קלאסי
ההכנסה במבצע הישנות מוקדש
כרטיסים להשיג:
1. חנות מכשירי כתיבה וצעצועים, גריטולה, רח' מלכי ישראל
2. משרדי הפסגה, רח' הפסגה 45, בית וגן בין השעות 9—5 בערב ערב ליום שישי.
3. כנדרית ניקון בע"מ, רח' מרדכי בן הלל 10
4. הדיוטית שיטתי הפצה, השוק — רח' הפץ חיים 8
5. במשרדנו רח' הפיסגה 31 הכניסה לנשים בלבד

בית אבות נוה שמחה
the luxury residence for senior citizens
neveh simcha
ISRAEL JERUSALEM P.O.B 15013 TEL 525326 ירושלים קרית מטרסדורף ת.ד 15013 טל
בס"ד
החלה הרשמת מועמדים
בדבר פרטים לפנות:
במשרדנו ברח' פנים מאירות 15 כל יום בשעות 7.00 — 4.00 אחה"צ
במשרדנו בבנין רח' סירוצקין ביום שלישי בלבד בשעות 12.00 — 10.00 לפנה"צ
ההנהלה

יערכו ברצות ה' יתברך ביום ראשון כ"ח בשבט תשל"ה (9.2.75)
בהיכל מדרשית נועם פרדס חנה
פרטים בתוכניות הנשלחות
לחברי התנועה ולראשי המוסדות

ועידה ארצית
הכנס והעצרת השנתיים כלל־ארציים של תנועת „בני תורה"

תנועת בני תורה
ת.ד. 5227 — טלפון 286994 ירושלים

مكبرة من الأصل

מכזו מן الأمل

הבטחון — באחריות הממשלה כולה

מסקנה זו של ועדת אגרנט אומצה מחדש
בהחלטת הממשלה על הקמת ועדת שרים לעניני בטחון

— בנה־ישראל שפיגל —

הד היום

הראיונות המוזרים של מר אלון

ב/ה. שר החוץ, מר יגאל אלון, ממלא בימים האחרונים בתשו־...

אכן מכל הבחינות שפקדונו, מכת הדברנות של שרי הממשלה היא המזלזלת ביותר.

„כינוס בתי כנסת" — מיותר ומסוכן

ב/ה. אתמול לפנות ערב נחנך „היכל שלמה" להיות מרכזה של ...

לגבי אותו כינוס של בתי כנסת וקהילות העומד להיפתח ביום שלישי הבא, אין לנו אלא להזור ולהזכיר את גילוי־הדעת של מו־עצת גדולי התורה בהזדמנות קודמת, האומר, בין השאר: „אנחנו רואים סכנה בעריכת הכנס ובהקמת ארגון כזה כחובת אותם הטע־מים שגדולי התורה בדור הקודם אסרו בזמנו את ההשתתפות בר־אסיפה כזאת".

ביום שני אבן הפינה בשכונת תלפיות בי"נ בשיכון „עזרת תורה"

מאזן הישגי מצרים גדול משל בריה"מ

ביום ראשון — ועידת תנועת „בני תורה"

הועד המרכזי של אש"פ התכנס בדמשק

הלל: בשיכונים לא לשתוק השבבות החלוצות

בעקבות השבוע

הראשון לציון לא נפל במלכודת

הלשכה בתל אביב ומטרתה

האמנם יוגש בג"ץ נגד הרבנות הראשית?

מי מנע הופעת הרב פירון ברדיו?

מאבקים לא חשאיים במפד"ל

דאגה במרכז לחינוך דתי

הסתדרות אגודת ישראל בא"י סניף בני ברק | בית המדרש דחסידי מודזיץ בני ברק

מספד מר

במלאות שלושים לפטירתו של האי גברא יקירא
הרה"ח רבי יצחק ירחמיאל רוזנבליט ז"ל

יערך המספד בע"ה ביום ראשון כ"ח בשבט השלישי בשעה 8.00 בערב בבית־המדרש דחסידי מודזיץ, רח' רבי עקיבא 68 בני־ברק

דברי הספד ישאו:
הרה"צ רבי אליעזר זאב רוזנבוים שליט"א
האדמו"ר מראחוב
הרב אברהם חיים הרשקוביץ הי"ו
יו"ר אגודת ישראל בב"ב
הרב ישראל מנחם קיהן הי"ו
הרב יעקב קופל רייניץ הי"ו
סיום ששה סדרי משנה שלמדו לעילוי נשמתו
ע"י הרב אברהם שולמן הי"ו

הקמת מצבה

למחרת, יום שני כ"ט בשבט בשעה 3.45 בבית העלמין דבני ברק
התחבורה תצא מרח' בלז 11, בשעה 3.30

צרכנית „יד עזרה"
למשפחות מרובות ילדים, בני־ברק

הודעה חשובה
לקונים בצרכניה

לקראת חג הפסח נמכור בעזהשי"ת
מצות עבודות יד בהכשר המהדרין
במחיר מוזל מיוחד

ההרשמה במשרדנו רח' ירושלים 10 טל. 788716
היום יום ששי בשעות מ־9—12.30 וביום ראשון,
כ"ח שבט בשעות מ־9—1 לפנה"צ ומ־4—7 אחה"צ
ההרשמה הכרחית

ההנהלה

הרב ג. מלשטיין

סטירה למי?

סטירת לחי לחינוך החילוני

הסטירה שנתן המורה לתלמיד, לא צלצלה בכל המוסמנים הראשים למאורע זה.

למרבה התמיהה, הסתדרות המורים הכללית, לא הגיבה כמעט כלל, לא על עצם ההופעה ולא על המנהג המוזר שנהג המורה, תגובתה, אם מותר לכנות צוות חלושה כתגובה, מוכיחה, כי גם הסתדרות המורים, היודעת ללחום באומץ רוח ראוי או אינו ראוי לשמה, כאשר מדובר על עניני הנוגע לה עצמה, אינה יודעת ללחום על כבוד המורה.

ולא כל שכן שלא ידעה ללחום לכבוד הקוראה.

שורות אלו נכתבות, משום כך, זמן סביר לאחר המקרה, על מנת להיות בטוח שאכן לא באה תגובה שונה מכל אותם הגופים, שכאשר כבוד הורים להילחם בעד משהו החינוך, הם עומדים קוממיה בצורת האילו כעת נדמו כולם. פרט לקולות בודדים.

המורה ישב במאסר, הוא יודע את שצוויו, ולא קרה כלום.

האומנם?

*

לפי עניות דעתי, הרי, לכל הפחות, היתה זו סטירת לחי לא לתלמיד אלא להוראה החילונית. אין הוראה זו זקוקה לסטירה נוספת, היא מוכה ופצועה מיום הקמתה במדינה, כמעט מידי שנה מרביץ בה מישהו מן הכותבים או המבקרים במשרד החינוך, המורים המסביים מידי שנה את ספרי הלימוד, המחנכים, המקבלים מידי שנה הכתובים חדשים או אסכולות חדשות מכל העולם ומשנים את סדרי החינוך חושים לבקרים, ערכי התכניות, המנהלים כמעט מידי שנה את תכניות הלימודים בחינוך החילוני, כותשים, גורעים ואינם מוסיפים.

כל אלו חוברו יחדיו וסוטרים אף אחד לשני או כל אחד לעצמו.

ואינם מתביישים.

כמה שיטות חינוך כבר הוחלפו במשך שנות קיומה של המדינה? כמה שיטות למידה, בחשבון, בלשון, בהיסטוריה? כמה אנשים וראשונים שנים כבר הופיעו בפני תלמידים, כדי להכחיש אחד את השני, וכל אחד מופיע בשם אסכולה אחרת, וכל אחד לוכד את תורתו על גבם של התלמידים.

האם חשבו המורים כי התלמידים אינם מרגישים בכך, כי המנחה הוא שפן נסיון אצל מומחי השיטות? האם אין התלמידים מרגישים, כי המורה עצמו אינו יודע לאן יעבור הרוח בעבור החדש, האם שיטת החינוך שלו תשתרש או תיעקר בן השנה על ידי שיטה חדשה ומשוכללת?

האם חשבו המורים והמחנכים של כך, כי קרנו של המורה ירדה פלאים בעיני התלמידים, וכי הם כורעים עד כמה ידם על העליונה בגלל אותן שיטות חינוך מודרניות?

המענין שבדבר הוא, כי כל השיטות, הן אלה שיבואו אותו מהארצות הקונטיננטליות, הן בשימוש, אצלנו מזה כמה שנים (שיטה מוצבת התלמידים, האיסור להעניש תלמיד ללא הסכמת המועצה הנ"ל, איסור הוצנשה בגלל ועוד) הן אלה שהובאו אלינו ממערב אירופה ומארצות הברית, לא באו כדי להקל על המורה בעבודתו הקשה, אלא כדי להקל על התלמיד בעבודתו הקלה.

מעצבי דמות החינוך, השולחים תורים כלליים, המנצאים במצע מגכיד עם המורים בבתי הספר ובאוניברסיטאות לא לקחו בחשבון, כפי שלא לקחו בחשבון את האוכלוסיה שעלתה לארץ, כאשר השתנתה דרכי החינוך בישראל בשנות העליה הגדולה, לא את החומר האנושי ממנו מורכבת הכיתה בישראל, לא את האופציות של החינוך היהודי בכל שנות הגולה, ולא את היחוד של המשפחה היהודית כלפי החינוך. הם נטלו, לפי דבריהם, את הטוב שבחינוך העולמי והעבירו או שתלו אותו באדמתנו. מבלי להבדיל בין אדמה שלחין לאדמת בעל, מבלי לקחת בחשבון את החינוך המושתת על דתנות לבין חינוך המושתת על היסטוריה ארוכה של חינוך יהודי.

אילו הפריחו את עצמם הקובעים בשדה החינוך, לבדוק את שיטות החינוך בחינוך החרדי, לא להתביש ולבוא לחדרים ולתלמודי התורה, לראות ולבדוק היכן מצליחים יותר בחינוך בבתי האולפנא החדשים, אלא של החינוך העצמאי או אף אלה שגם החינוך העצמאי עדיין אינגו כשר בשבילם, גם בבתי הספר החילוניים, מי מוכיר יותר את הידע לתלמידיו, המורה בעל הב. א. המקבל משכורת עבור כל נדבך שעמד האקדמאי שלו, או יהודי מתוק ומסורתי המלמד גם היום בשיטה של קמץ — אלף — א, כי מתוך יותר להיות יהודי טוב, נאמן לעמו ולמסורתו, הב. א. ירזק או זה המלמד הפשוט. מי מוציא תלמידים יותר מחונכים מכל הבחינות, אלו או אלו.

אפשר לראות זאת גם היום, ללא כל סירוק וללא צורך בסטטיסטיקה, אפשר לראות את התוצאות, אפשר להיווכח כאשר נמצאים בביתה של בית ספר של החינוך העצמאי, של „בית יעקב", של „חדרי" או של תלמוד תורה, של סמינר למורים או למורות, כיצד מתנהגים השוטרים, כיצד מתנהגים התלמידים כלפי עצמם וכלפי מוריהם, יותר התלמידי החינוך החילוני יודעים יותר שירים של ביאליק או יודעים יותר להתאבק ולצפות בטלביזיה במאבק איתנים של כדורגלנים. אבל התלמידים של החינוך העצמאי, שמיום היווסדו לא החליף את שיטות לימודיו, וכל שכן שלא החליף ולו פעם אחת את שיטות חינוכו — מתבטאים יותר, ללא כל השוואה.

ובכל זאת, אם יקרה שמורה בחינוך העצמאי יסטור על לחיו של תלמיד מתפרע, (אף כי בדרך ההתפרעות בכיתות של החינוך העצמאי אינה שכיחה כלל, בכל אופן בודאי ובודאי לא בצורה שבחינוך החילוני), לא זו בלבד שמורה לא יוגלגן, אלא יודה למורה על שהוא ממלא את מקומו בחינוך.

ואילו כאן התחוללה סערה צבורית גדולה, זה אומר: חנוך לנער על פי דרכו (וזה שמשתמש בפסוק זה, מסתפקני אם ידע היטב את פירושם של הראשונים, עיין במגן) זה אומר חושך שבטו שונא בנו, אבל אף אחד לא הביא את הפסוק: ושבט לגו כסילים. כלומר, כאשר מדובר על כסילים אין שיטת חינוך אחרת מאשר השבט.

אבל כפי הנראה, יודעת הסתדרות המורים, כי המורים בחינוך החילוני שקבלו את שיטות החינוך המודרניות ללא ערעור, מבלי לבדוק אותן, מבלי להתאים ולבדוק היטב אם הן מתאימות לנוער היהודי, לנוער של עדות המזרח ושל עדות המערב גם יחד, אם הוא מתאימה לצרכי העם כאשר הוא צמוד להורי אל הקיר, אם כל הכימות ההנשניות אינן עומדות בסתירה עם שיטות החינוך של העם היהודי מדורי דורות.

אם המורים קבלו את כל החידושים בלא איכפתיות מיוחדת למצב החינוך בישראל, ורק נתעוררו כאשר הרגישו עצמם מקופחים בלירה, אם הם ראו ולא הבינו, כיצד מגביריב את ערך השורה של המורה, שכוונה המביע את רצונו האח אישינהו על התלמיד, ועד היום אנו מכירים את המורים לטובה. גם אלה שסטרו על לחייהו או הכו על כף ידינו בסרגל, וזה כאב מאד, לידי התלמידים, כאשר כל אב שבנו לא הצליח בלימודים משום שהוא, במקום להשגיח על ה„צדיקי" שלו, ישב ושיחק בקלפים או צפה ערבים שלמים בטלביזיה, הביא הבינה צינים ברודים, כאשר אב כזה בא וגער במורה, או נזף בו וגידף אותו לעיני כולם, וכאשר אמהות באו אל המורים ומורות והרימו קול צעקה על שהמורה שלח את הילד או הילדה הביתה, משום שהוא התפרע, ובסופו של דבר הוציאו את המורה ולא את המורה, ומלמדי החינוך שלח הורים לאמר: לאט לכם עם הילד! הם שתקו, המורים! העיקר שקיצבו להם את שעות ההוראה, שהוסיפו להם על משכורתם, שהעניקו להם הטבות שונות, שנתות שבתון, מסרות מקצועיות וכהונה וכהנה, ולא נתנו את דעתם למצב החינוך בארץ.

לשם כך באה הסטירה!

ואם גם לאחריה לא תצלצל די הצורך באזני המורים והמחנכים החילוניים, אם גם לאחריה לא יתנו את לבם למצב הנוער המתמנע בבתי הספר שלהם, הרי אבד שברם ואבדה תקותם.

כי הנה יום בא והנער יסטור על לחי המורה, ואז יבוא המורה למשפט על שהביא לידי כך שהתלמיד יסטור על לחיו.

ושוב יאסר המורה לחמשה ימים.

כי אמנם, ראוי המורה להיאסר ולשבת במאסר יותר, הרבה יותר מאשר חמשה ימים, כי הוא, כלל המורים החילוניים, שבמשך כל השנים לא הבינו כי לנוער היהודי, העולה מארצות שונות דרוש חינוך יהודי, גישה יהודית לחינוך, יהודים אם נוטלים ממנו את החינוך היהודי, הוא יהיה ילד אנגלי, ערבי, פרסי או מאמרי, הוא יהיה כילד ערבי או אנגלי, יקים בית אנגלי או צרפתי, יגיב על מאורעות בארץ ובעולם היהודי כאנגלי או כערבי.

אם לא הבינו זאת, הרי ראויים הם שתלמידיהם־הוריהם יסטרו להם ולא שהם יסטרו לתלמידיהם.

ל. בן דב

האנשים בעקבות ההסכם

עד כמה משפיעה אישיות היחיד על מהלכים היסטוריים? שאלה זו מטרידה חוקרים רבים וטובים שהתענו להתעמק בחקר ההדרות הקודמים, בין אם היו אנשי מקצוע ובין אם אנשים של יום־יום שנסחפו אל הנושא מתוך הסקרנות הטבעית המביאה את האדם לעיין בדברי הימים. כמספר הלומדים כן מספר הדעות. יש שהגימיזו מאורעות מרכזיים כולם על דמותה המיוחדת של האישיות המסוימת שהשתתפה בעיצובם, יש שבטלו חשיבותה מכל וכל, ויש שמצאו את דרך האמצע והנו כל מאורע היסטורי לגופו.

מסתבר ביותר שלדעות המרכזית ואפילו לדעות השוליים קיים תפקיד כל שהוא בהתהוות המאורעות. אין כל ספק שצ'רצ'יל דוקא בשל המבנתו והאישיות הביוגרפיה המפציעת שלו, למשל, תרם תרומה מסויימת וחשובה מאד לכשר עמידתה המופלאה של בריטניה בתקופה מלחמת העולם השניה.

אין צורך להדגיש שהיהודי המאמין מכיר בחשיבות תפקיד האישיות בהיסטוריה יודע היטב להבחין בינה בכלי בשחק על לוח השחמט העולמי לבין המכוון האמיתי של המהלכים כולם — הקב"ה. אבל אם נתייחס רק לחלקה האחד של התמונה, למעשי אנוש, אי אפשר לנו להתעלם מן הגורם הזה.

כל גאוני האסכולה של חשיבות היחיד בסיוע למהלכים היסטוריים יכולים למצוא להם סימוכין בהיסטוריה המתהווה בעצב הימים האלו. הדברים אמורים בחבלי הלידה של הסכם ההפרדה השני המסתמש ובא ותוצאותו הסופית אשר תהיה.

ברי לכל שלבד מן השיקולים הפוליטיים שכל הפרשנים המדיניים עומדים עליהם בהרחבה, לבד ממסמר הנאום שהגף על פיה את זירת המדיניות העולמית, ישנה חשיבות עצומה למצבים המיוחדים בהם נתונים האישים המרכזיים המשתתפים בפרשה.

גם פורד, גם קיסינג'ר מן הצד האמריקאי, גם רבין, גם אלון מן הצד הישראלי זקוקים להסכם ההפרדה כי אויר לנשימה כדי לקום את מעמדם האישי.

פורד הוא האדם הראשון בתולדות ארה"ב שנינק לכסא הנשיאות דרך דלת הגונות בלא שהעמד מעולם לבחירה כמועמד לאחת משתי הכהונות האלו, והיינו אף פעם לא הועמדו כישוריו האישיים למבחן לפני אומתו. ניתן להניח שאלמלא התפתחותה המיוחדת של פרשת ווטרגייט אף לא היה מגע לגשת אל המדרך הקשה לנשיאות. פורד לא היה מקובל מעולם כאישיות מבריקה במיוחד, ולמרות התקוות הרבות והאשראי הנדיב שהיו האמריקאים מוכנים לתת לו עם כניסתו להפקיד, הכזיב קשות את ציפויתיהם. הפיד הירידה העצומה שלו במשאלי דעת קהל. אמנם מכשלה כהזה משב רוח חדש במבנה המשותת שהתיר לו קדמו כירושה, אבל עד כה לא הצליח הנשיא לגמוד על הישג מרשים בבעיות הרבות המטרידות את האומה האמריקאית, לא במשבר הכלכלי המקיף, לא בבעית האבטלה ולא במדיניות החוץ. כיום כבר גלוי וברור לכל שביקורו של ניכסון במזרח התיכון ערב התפטרותו, כמו הסכם ההפרדה הראשון השגו הרבה בגלל מצבו הקשה מבית של הנשיא דאז, שבאחז בהישגים במדיניות החוץ כבד טובע בקש. אבל עלינו לזכור כי למרות שפורד אינו נושא עמו קופת שרצים מבין ופורעיים, זקוק הוא להישג מדיני מרשים לא פחות משהיה לו קדמו. כל שכן שנה שכמעט ברור שהנשיא האמריקאי מתכוון להציג את מועמדותו במרוץ של שנת 1976, ולאחר תקופת נשיאות המאכזבת אין לו כל תקוה לנצח אלא אם יוכל לשלוף מכיסו הישג מדיני מרשים.

שר החוץ שלו נמצא במצב לחוץ לא פחות. דוקא הוא שוקף לזכותו הישגים מדיניים כה רבים צבה מאגרא רמה לבירא עמיקתא. הישגיו המרשימים ביותר — בייסגאם ובמדיניות ה„דטאנט" מתפרצים כבועת סבון. ההסדר במזרח התיכון בזכותו קצר שבחים כה רבים גם הוא לא הגשים את התקוות הגדולות שתלו בו. בחודש האחרון מצא עצמו כבול לשותף לא רצוי וביקורתי מאד בקבינט. מדינאי מחוץ הלא מנא הקונגרס האמריקאי שבשמוט הולך ונתחזק. בניגוד להילה הנשאת שלמונה אותו אך זה בשנה שעברה, הוא משמש עתה כמארקון מקבץ כנפיים, נתון לביקורת קטלנית ביותר מכל הצדדים. במצב כזה זקוק גם הוא מבחינה אישית להסדר במזרח התיכון הן כדי להבריש את חשיבותו של ההסדר הקודם והן כדי לשפץ את תדמיתו המנופצת.

המצב אצלנו איננו שונה בהרבה. גם ראש הממשלה מר רבין לא נבחר בבחירות כלליות מקבלותו אלא על פי הכרעת מפלגתו תוך הפרש קלות קטן למדי מן הבא אחריו — שמעון פרס. למרות שכל ההוזהום המצבתיים הכבדים התגייסו לעזרתו, הממשלה איננה יכולה להתגאות עד היום בהישגים מרשים אלא להיפך. על פי האומנה הנוכחית היא מצויה תדיר תחת אש ביקורת צולבת למדי, כמו שאיננה נרתעת מניצוץ כל הפרות הקדושות. פרשיות שחיתות, מעילות ובזבוז נחשפות חדשים לבקרים והתכנית הדראסטית היחידה שהציעה מיוזמתה — התכנית הכלכלית, איננה זוכה לפופולריות יתירה. להיפך, ניתן להבחין במגמה של התרפקות מכסלבית מסויימת על אישי הממשלה הקודמת שגאלום לעזוב כספינה הגדל. אם רבין משגן בקריירה פוליטית ארוכה וכביר להיות שרוצו בכך, עליו לוקף לזמנו הישג מבשר להתפארת. מה מתאים יותר מן ההחזם המדיני־צבאי העומד בראש דאגותינו?

וזה הדין בשר החוץ יגאל אלון שלא זכה לפופולריות יתירה במעמדו החדש, במיוחד על רקע הביקורת הבלתי פוסקת מקודמו להפקיד. עצה עם שובו ארצה של מר אבן סביר להניח שזה לא יהבצר ב„מגדל השן" של בית ברל, ולא יוסיף בביקורת קטלנית. כדי לצאת נקי לפני דעת הקהל זקוק שר החוץ הנוכחי להישג כלשהו לא פחות מצירו האישים שמנינו לעיל.

המצב הזה מסוכן במיוחד כאשר האישים הלוחצים כולם מצרכים בצד האחד של המתרס, אם ניתן להגדיר כך את המצב. לא סאדאת, לא אסאד ואף לא המנהיגים הסוביטים אינם זקוקים להסכם לצורך קידומם האישי. הן בשל האופי הדיקטטורי של המשלים בשלוש המדינות המעורבות הן בשל מהיבו לפי כוחו ולא לפי מידת הפופולריות האישית שלו, והן בשל עליית כצמת של העולם הערבי יחד עם הנפש הקומוניסטי התומך בו באמונה. עובדה זו נוסף על הנתונים המדיניים היחידים, מעניקה לצד הערבי את הבכורה.

כשאנו מבקרים השכם והערב את התנאים וההישגים הבוטחים המוררים מוכנה ישראל בלחץ אמריקאי לותר כה רבות, ולמעשה בניגוד לאינטרסים הלאומיים הסותרים של שתי המדינות, עלינו לזכור גם את הגורם האישי הזה שיש לו בכך התפקיד החשוב.

„אם כסף תלוה את עמי"

מוסדות הגמ"ח התפשטו ביותר בארץ * בסיסם העיקרי הוא בירושלים * מנהלים פעילות חסד

— מאת יוסף דרוק —

אם כסף תלוה את עמי, את העני עמך, לא תהיה לו כנשה.

(מתוך פרשת השבוע)

שבת פרשת משפטים מקובלת בכלמה מקהילות ישראל כשבת מוקדשת לפעולות של גמילות חסד, זאת בשל הפסוק המצוטט לעיל, כמוטו של כתבה זו. נקדיש גם אנו הפעם, מעט מיריעותינו לפינה זו של חיי העם, שעד כמה שנראה לנו לא הוקדשה לכך תשומת לב מספקת בכלי התקשורת כולל גם עתוננו.

אגודות הגמ"ח בארץ התרבו בשנים האחרונות, בכל חלקי הישוב והחוגים, בעיקר נפוץ הדבר בין החוגים החרדיים, עד שכמעט אין היום ארגון, קבוצה או חבורה כלשהי, שאין להם קופת גמ"ח משלהם. הגיע המצב שכמעט בכל בית כנסת המכבד עצמו ואת מתפלליו, דואגים לקיומה של קופת גמ"ח בין כתליו.

יצאנו לבדוק מעט מן הפעילות המתרקמת סביב קופות אלו, ונוכחנו שכמעט כל ההנהלת הקופות מנוהלות בהתנדבות על ידי פעילים ועסקני ציבור שכל הדרגים. הון הקופות כולן מגיע למליונים רבים והמחזור של ההלוואות הוא גדול לאין ערוך.

מקובל לחשוב כי קופות גמ"ח קיימות רק בחוגים החרדיים השונים, עיון ברשימות הגמ"חים מגלה כי דבר זה חזר, ולא רק לאחרונה גם לחוגים מודרניים אחרים. כך אנו מוצאים קופות גמ"ח באגודת העתונאים, במרמדה של חברי ההסתדרות הכללית ועוד, נבון שאלו הם קופות יחידות בחוגים מסוג זה, ומחזור ההלוואות שלהן אינו מגיע לאפס קצהו ממה שנעשה בקופות הגמ"ח בירושלים ובריכוזים דתיים אחרים.

קופות הגמ"ח מרוכזות בעיקרן בירושלים, בבני ברק ובתל־אביב. קופות גמ"ח קטנות קיימות גם במקומות ישוב אחרים, אך רישומם ניכר ביותר בירושלים. ציין השבוע הגמ"ח הגדול „שערי חסד" מאה וחמש שנים ליסודו (תרל"ל) בידי גדולי העיר שחיו בה לפני שתי דורות. הרי"ד ש. ז. פרוש מנהלו של „אבי הגמ"חים" הנבולט, שכתם מסר לנו מעט פרטים על פעילות הקופה, מתוכם עולה כי מחזור ההלוואות בשנת תשל"ד הגיע לכשלוש חצי מיליון ל"י. ממוצע ההלוואה לכל אחת מ־3 אלפים. במשפחות שנהנו מן ההלוואות, במרוצת השנה היה בסביבות אלף ל"י. וכפי שמסתבר הרי זה הממוצע המקובל כמעט בכל קופות הגמ"ח הגדולות.

שאלנו את אחד ממנהלי הקופות על הסיבה שזה מספר שנים ניכרות, גובה ההלוואות כמעט לא נשתנה בעוד שרמת החיים וההוצאות עלו במאד, על כך ענה לנו כי ככל שרמת החיים גדלה, כן גדל מספר הדורשים ואילו הון הקופות לא גדל בהתאם לשני הנתונים הללו. בכל שגדלה רמת ההוצאות יותר ויותר אנשים שנחשבו בעבר כ„אמידים" באלפים לפנות לקופות גמ"ח, כדי לקבל את צורכיהם.

לאמיתו של דבר אפשר לקבל גם הלוואות גדולות יותר, בכל תלוי במטרת ההלוואה, בלוה ובערבים, ולא ניכנס כאן לפירוט יותר.

ענה לשאלתי ר' שלמה זלמן פרוש על מקור ההון של „שערי חסד", לחברה זו מקורות רבים בכל רחבי העולם התורמים אליה תרומות גדולות ולקבועות, על הקידום של משרד הגמ"ח נמצאו שמות של קרנות רבות שהוקמו על ידי יהודים מכל קצוי עולם. בעוד שבשנים עברו הסכום להקמה קרן לא עלה על מאות אחדות, הרי בתקופה הנוכחית הסכום הראשוני להקמת קרן מיוחדת על שם הנוגע הוא בסביבות 6 אלפים ל"י, הסכום מתעלה מידי פעם על ידי הנהלת החברה, את הוצאותיה הרבות מכסה הנהלת החברה מהכנסות מכספי דלא ניידי שנתרמו במיוחד למטרה זו לפני שנים רבות.

יסודו של הגמ"ח הוא על בסיס של חברות על ידי תושבי ירושלים, וכאומור שבת פרשת משפטים היותה מעין „שבת התנועה". „שערי חסד" הוא עדיין הגמ"ח היחיד המעניק הלוואות תמורת משכונות כגון הענודות מלוה ממשלתיות שערכן מובטח, או תכשיטים. היקפן של אלו קטן לעומת המחזור הכללי של ההלוואות בגמ"ח.

בין שאר הגמ"חים בירושלים שמצודתם פרושה על פני כל הארץ, יש לציין (לפי א"ב) את קרנות הגמ"ח של „אגודת ישראל" שבניהולו של הר"ר הרב מנחם פרוש, „אגודה מרכזית לגמ"ח של חסידי סלונים, הגמ"ח שעל יד כולל פולין ורשא, גמ"ח „תלפיות", של אגודת אחות, „תפארת מנוחה" של חסידי בויאן, וכן הגמ"ח של רבי בבציק גליס בפתח תקוה.

בשנים האחרונות התפתחו גם אגודות גמ"ח סגורות, המבוססות על חברות והפקדה הדדית, זה מאפשר מתן הלוואות גדולות יותר לחברים, אגודות מסוג זה קיימות בקרב חסידי גור חסידי בלז, מקומות עבודה שונים וחבורות שונות. לדוגמא, אגודה עממית לגמ"ח בשכונת גבעת שאול בירושלים, שבה כ־300 חברים ושדמי החברות בה הם מ־10 ל"י המצלה כבר כבליויה לתת הלוואות עד 7000 ל"י לחברים. כמובן רק למטרות של רכישת דירה או נישואין. למטרות אחרות אין מאשרים את המקסימום של ההלוואה.

סוג אחר של קופות גמ"ח, הן המנוהלות על ידי אנשי מצוה שמקיימים מצוה זו במסגרת, בעיקר להקדמת קברות, על ידי כך הם מאפשרים מימון ביניים למוסדות ובמקרים מיוחדים לאנשי עסקים שבשעה דחוקה להם, למרות שהם שומרים על צניעותם, הרי הכלל של „חברא חברא אית ליה" מושך אליהם „קליינטים". הבולט ביניהם הוא איש ירושלים ומיקירה, עוסק בצרכי ציבור באמונה, הרב ביטל זקיים, שמרוב דרישה הוא מתקשה לעמוד להענות לבקשות, אולם תמיד מקבל אנשים בסבר פנים יפות וכך הפך להיות „מוסד" של חסד.

סיפור מענין אחר שמצאנו תוך כדי איסוף החומר לצורך כתיבת הרשימה, בירושלים קיימת קופה ששמה הוא „עד שיחזונגר" קופה זו היא קופת גמ"ח פרטית של הרב שמריה מרגלית, יליד ירושלים ששהה שנים רבות בארצות־הברית הגבהל את קרנות הגמ"ח של חוג יוצאי ארצות המערב, הרב מרגלית עמד בפני דילימות רבות, כאשר פנו אליו אנשים לשם קבלת הלוואה מהגמ"ח, ולפי סדרי הקופה אי אפשר היה לתת להם הלוואה מיד. והיו אנשים שגילו דאגה רבה כאשר הביעו בפניו את צרתם המיידית, והלך ונכנס קופה צדדית שייעדה רק לשם מתן הלואת ביניים, ומכאן שמה של הקופה „עד שיחזונגר".

בתל אביב נוסד לפני יותר משלושים שנה מוסד שהתימר לרכז את כל קופות הגמ"ח בארץ במסגרת אחת, המגמה שלו היתה חיובית, במטרה לייעל ולהקל על עבודות הקופות השונות, להבטיח בהן סדר אחיד וגם לעזור להם בביסוס ההון, אף על ידי מתן הלואות, כפי שמסתבר, הנטרש אליו רק הקופות הקטנות בעוד שרובן של הקופות הגדולות והמרכזיות לא הצטרפו אליו (במשך השנים נשרו קופות נוספות, על כן לא הצליח מוסד זה להיות בעל משקל ומעמד בתחום הזה. אולם עיון בדוחות של מרכז זה מגלה לנו מידע מקיף על התפתחותן של קופות הגמ"ח, בשנת תשי"ה הגיע ההון של הקופות המסונפות למרכז לכ־90 אלף ל"י ואילו בשנת תשל"ב היה הון זה בסביבות 8.5 מליון ל"י, כאמור אין אלו כוללים את קופות הגמ"ח הגדולות והמרכזיות שהזכרנו, שמחזור כל אחת מהן נאמד במיליונים.

מוסד מרכזי זה היה נוהג להעניק הלואות לגמ"חים, אך אחוז ההלואות שלו יורד בכל שגדל הון הקופות.

כאמור עיון בדוחות מגלה התפתחות מאליפה של קופות הגמ"ח, לדוגמא מפעל עזר נשואין שליד ישיבת „בית מרדכי" בירושלים, הישליש את הונו במשך שלוש שנות קיומו הראשונות. אגב, זה עמוד הגמ"ח השני של חסידי זוהל בירושלים. הראשון הוא גמ"ח „גדל חסד" בנשיאות האדמו"ר מזוהל, שעל אף התנו המוצע יחסית (כ־54 אלף) מקיים פעילות מתמדה בשטח ההלוואות.

פרט אחר, בעוד הקופות שלהן הון עצמי של מאות אלפי ל"י, קיימות קופות של אלפיים ושלושת אלפים, ויש אף פחות מכך, קשה קצת להבין כיצד אלו מנהלים פעילות, כאשר כל הונם אינו עולה על גובה משכורת ממוצעת במשק. הקרן האמורה קיבלה על עצמה עידוד הקמתן של קופות חדשות באיזורי פיתוח ובמרכזי ישוב חדשים, היא גייסה לעזרתה את הסוכנות היהודית ומרכז השלטון המקומי.

כאמור, ההון של הקופות מבוסס על תרומות והקדשות או מסי חברים, אך יש גם חלק ניכר של פקדונות שאנשים מפקידים מכספם הפרטי לצורך השתתפות במצוות הגמ"ח מקודו של כסף זה הוא מגוה, ברובו בא מבכת הקדש, כגון מעשר כספים, אך יש גם כספים פרטיים ממש, שאנשים מעדיפים לגלגל על ידה, זכויות המצוה. זו תופעה הקיימת ברוב הקופות הגדולות.

שאלתי את אחד מעסקני הקופות, האם קיימת הוצאה של חובות אבודים והוא ענה לי על כך שלילה במעט מוחלטת. הוא אישר שקיימים מקרי גבול, אך בסופו של דבר גבבים הכספים בצורה זו או אחרת, אולם האחוז של מקרים אלו הוא אפסי.

קצרת היריעה ועדיין לא נגענו רק במעט מאד מן הנעשה בעולם זה של חסד. אין ספק שיש עוד חלקים רבים ומוסדות רבים שלא הוזכרו כאן ואין זו הוכחה על פחיתות ערכם או מיעוט חשיבות, כדי לתאר את כל הנעשה

(המשך בעמוד ד')

הרב משה שרר ניו יורק

דאגה חומרית כלפי חברים

אגודת ישראל בארה"ב יוזמה לאחרונה פעולות לאפשר ליהודים חרדים להשתלב בחיי העשייה והכלכלה לאלו המעדיפים עבודה מעשית על פני עיסוק בחינוך * הפעולה מאפשרת להם השתלבות בחיים ללא היתקלות בבעיות של שמירת שבת

מהיכן הלל הגדול, ורבי יהודה אומר מהודו לה' כי טוב (תהלים קלו)... ולמה נקרא שמו הלל הגדול, איך יהגן בפני שהקב"ה יושב ברומו של עולם ומחלק מזונות לכל בריה.

(פסחים קיח, א)

דכתיב נותן להם לכל בשר היינו דבר גדול (רש"י).

מאמר חז"ל המובא לעיל, הוא מאלף ביותר. המזמור הגדול „הודו לה' כי טוב", המונה והמפרט את גבורות ונפלאות בורא־העולם מכונה „הלל־הגדול", לא על שום „לעושה השמים בתבונה", לא בגלל „לגוזר ים סוף לגזרים" או „למכה מלכים גדולים", — אלא דוקא בשל ענין כה פרוזאי ויומיומי כמו „נותן לחם לכל בשר"...

אחד מגדולי המוסר הבהיר זאת בהגיון של מוסר מקורי למדי. טבע האדם — אמר — הוא לראות את יד ה' במאורעות על־טבעיים מיוחדים במינם. אדם מתרשם ומתרגש כשהוא רואה „למכה מלכים גדולים"; כאשר כוח גדול או צבא אדיר מתמוטטים. בפרנסה היומיומית ובדאגה הפרוזאית של השגת צרכיו אין הוא רואה שום יוצא מגדר הרגיל. ברם, כאשר אדם כבר כן מבין לומר „הודו לה' כי טוב" על „נותן לחם", כי אז הרי זה באמת „הלל־הגדול"...

*

רעיון זה קולע ביותר בימים אלה של מצב כלכלי חמור כאשר כל העולם כמעט בין לילה.

במהרנזה עשרות השנים האחרונות חולפו באמריקה ובמקומות אחרים בעולם להצריך כמעט את ענין הפרנסה ואת ההצטרכות היומיומית, סיפוק הצרכים השוטפים, שלא לדבר כבר על אכילה לשובע, נעשו בעיניהו כה פשוטים ומובנים כמו נשימת האויר.

אלא שלפתע כאילו נהפך גלגלו של עולם. בבת־אחת נעשתה שאלת השגת החיונה הארעית לבעיה! על העולם הגדול, במיוחד על הארצות המפגרות — מיותר לדבר. יש בהן מדינות כאלה ששם ישנה המחנה גדולה מרעב. אך אפילו באמריקה העשירה, המעשירה, היושבה מצויים כיום שבהם מליונים איש הזקוקים לצורך השיצה לחבם היומי לקבל קצבה מסויימת. וכפי שכלכלנים אומרים (הלותאי ויתבדו) הרי אין זה עדיין סוף־פסוק, מדי יום מתווספים מהנות חדשים של מובטלים והאחרים שמרחף עליהם האיום בפיטורים, ישנם מומחים החוזים גידול מתמה המובטלים לכדי שמונה מיליונים ואחרים המרחיקים לכת ומבורים כי המספר יגיע עד כדי עשרה מיליון ויותר.

אכן, לפתע מתחילים אנו להתפוס ולהבין, כי ה„פשוט" איננו כל־כך פשוט, וכי ה„מובן" איננו כל־כך מובן. אמנם נכון כי ההבנה הולך בהמהלכו, ו...„זרע וקציר... לא ישבתו", ועם כל זאת עומד האדם לעתים קרובות הכר־ישע ולא פעם גם רעב, פשוט כמשמעו... ממשלות שיש לרשותן הקביר־צנק, עם יועצים כלכליים, חכמים ונבונים, עומדים אובדי־עצה ונואשים. מיליוני אנשים ואפילו שמובטחת להם עוד פרנסת־היום, אינם יודעים מה יביא להם יום־המחר...

כך מתחילים אנו להבין בבת־אחת את החשיבות הגדולה של „נותן להם לכל בשר". כיום אין צורך להבין מוסר בשביל לדעת, למה דבר כה אלמנטרי כמו להסב־לשובע ביום־יום שלנו ראוי הוא ל„הלל־הגדול".

*

הדאגה המחודשת לצרכים האלמנטריים של הקיום האנושי, להיותה „לפרנסה כמויבת לא רק „הלל הגדול" מצד אלו הנהנים עוד מפרנסה־בריוות, אלא היא מטילה עליהם גם חובה.

הרחבות הגדולה שנהגברנו בה בעשרות השנים האחרונות, גרמה לרבים מאתנו לשכוח את המצוה של „חי אחיך עמך" וכל שאר מצוות־חסד כדאורייתא ומדרבנן הקשורים בתוקתנו הקדושה.

אמנם ודאי הדבר, שלא פסקה כליל מאתנו המדת הצדקה והחסד. אלא ברוב המקרים היא עלתה על עסים אחרים של צרכים אנושיים ויהודיים. פה ושם התקיימו גם עד עכשיו כמה וכמה חברות ומוסדות אשר בוצרו למען סיוע ועזרה אלמנטריים של פרנסה יומית. אבל, למען האמת, היבים לעבדו, כי, בדרך־כלל, השני עצמם מוסדות וחברות כאלה בתקופה האחרונה כמושבים הכשר שכמעט עבר זמנם.

לאור פני המשבר הכלכלי החדש, הגיע הזמן של יוזמה מחודשה בשטת החסד. בהוכים שונים כבר מורגשת ביום המועקה הכלכלית, וכפי שרואים את ההתפתחות של המשבר, יתכן מאד, כי לפתע יתעצו גם כאולה שהר כה לא ניכר כלל.

מצב זה מחייב צרכה יהודית־בוקום המבצעיו־מכוני של הרבה פעילויות־חסד בשטחות. ויהודים שומרי־תורה, היודעים כי „הודו הגדולה במלוה־חסים וגופה בכי־ל„יקום־הדבר", חייבים להתגייס צבש לקריאת התחייבויות אלה.

*

על רקע זה יוזמה לאחרונה אגודת ישראל בארה"ב פעולה חדשה שמגמתה היא להכשיר אנשים ולסייע להם להשיג לעצמם משרות ופרנסות. אם נשתבחה אגודת ישראל בשנים האחרונות על פעולותיה הנרחבות בשטחים שונים, יתכן וראוי במיוחד לומר „הלל גדול" כאשר היא מטילה על עצמה משימה לסייע לאנשים בהשגת פרנסות שרש"י מגדיר זאת כ„דבר גדול".

„שמונה מעלות בצדקה" — מלמדנו הרמב"ם — „זו למעלה מזו. מעלה גדולה שאין למעלה ממנה, זה המחזיק ביד ישראל... או ממציא לו מלאכה כדי להחזק את ידו עד שלא יצטרך לבריות לשאול. ועל זה נאמר והחזקת בו... כלומר החזק בו עד שלא יפול ויצטרך" (רמב"ם הלכות מתנות עניים י', ז'). אם נאמרו הדברים בשנים כתיקונן, קל־וחומר שהדבר חשוב וחיוני בימים אלה, כאשר המצב הכלכלי מחמיר ועמו — מחמיר גם מצב האבטלה.

משימה זו שנטלה אגודת ישראל על עצמה, יש לה חשיבות מיוחדת לגבי מספר גדול של בני־תורה מהחוגים שלנו, שאינם יכולים או אינם רוצים ללכת לעבודת־החינוך ומעדיפים להשתלב בעבודות מעשיות אחרות. רבים מהם חסרים את ההכשרה המתאימה והסגולות הדרושות למצוא בעצמם את המלאכה המתאימה להם. מלבד זאת, הרף העבודה שבשורה ארוכה של המדינות בארה"ב קיימים חוקים המבטיחים את זכות שמירת־השבת ליהודים, נתקלו למרות זאת בעיות שונות בתחום זה של שמירת־שבת בתעשיות שונות, ושומרי־שבת חייבים להבטיח לעצמם מראש, כי מקומות העבודה שהם מוצאים לעצמם מובטחים מפני בעיות כאלה.

*

יש לשער שהיו אנשים אשר יתמהו על כך, כיצד אגודת ישראל, שעיקר משימתה היא פעולה לחיזוקה של תורה, מתמסרת לפעולה שכזו. וכבר נשאלו שאלות מסוג זה לגבי עזרה של פעולות אחרות, „המדיניות" כביכול, שבהן עסקה אגו"י בארה"ב בשנים האחרונות.

תשובתנו היא ברורה, שקודם כל אין שטח בחיים הציבוריים ואין צורך־של־ציבור אשר יהיה מנוגד לפי הפרוגרמה של אגודת ישראל. לא רק שעבודה כזו אינה מהווה סתירה לרעיון התנועה, אלא להיפך, אין זו אלא אחת הסיבות אשר לשמה הוקמה ונוסדה אגודת ישראל.

עוד לפני למעלה משישים שנה, בעת ועידת־היסוד של אגוד"י בקטוביץ, הבהיר זאת מורנו ר' יעקב רוזנהיים בנאום הפרוגרמאטי שלו, כאשר אמר:

„הקיום והמצב החומרי של העם היהודי מחייב אותנו למאמצים... לצרכים היהודיים. אנו רחוקים מלמפתן נגד אלה המתעסקים בעבודות הכלל... איננו לוקחים מאף אחד זכות זו. אבל, אנו דורשים, כי ההמונים האמונים לתורה לא יהיו יותר בעתיד אובייקט של עבודת־סיוע, אלא שהם בעצמם יהיו המקובצים בשטחי־הצבורי".

במלים אחרות, הכוונה היא, כי מעולם לא היתה המגמה של אגודת ישראל לדאוג אך ורק לבעיות הרוחניות של הציבור היהודי, אלא בפירוש גם צבור צרכיו החומריים והגשמיים.

ויותר מזה, כדי שאגודת ישראל תוכל למלא ולהגשים את רעיונה ואת פעולותיה למען שלטון־התורה בחיים היהודיים, חייב הציבור החרדי להיות עצמאי ובלתי־תלוי בהסדריהם של אלו שבעיניהם, במקרה הטוב ביותר — תורה ויהדות הם ענין פרטי ולא קנינו של כלל־ישראל.

וכמה צליבות לתורה ויהדות קיימת בעבודה, שאנו מרשים להם, למפיצי־ההתבוללות ולמזייפי היהדות, להיות הדואגים שלנו ו„בעלי הטובה".

כאשר אגודת ישראל מוכיחה, כי לא צריך להזדקק להסדריהם אלא אפשר בכוחות־עצמנו למלא את הצרכים של הציבור החרדי, הרי זה ברוחם את כבוד שומרי־התורה ויחדה־התורה. למעשה אין כאן אלא המשך טבעי לכל ההישגים הרוחניים שהושגו עד כה, אשר כולם יחד משרתים את המטרה הנשגבה, כי תורה והשקפתו הם המוגבמים בחיים היהודיים בכל התחומים.

א. פרגלית

השייך

השייך של נסיכות „בחרין" תולש של שטח לא־גדול, אבל עתיר־אוצרות וסירים.

אחוזת נחלתו משתרעת אי־שם בין שדות הנפט של אבו דאבי למפרץ הפרסי.

כל קידוח של שייך בחרין הוא קידוח מוצלח. בכל מקום בסדרי־טחיה שלו, כשרק מעמידים את מכונת הקידוח — מיד מוצאים שם את אשר חיפשו. ומשאבים אינם חסרים שם.

השייך של נסיכות בחרין בנוד במכונת קידוח ובציוד בלתי מאודצות הברית המאודרות. אבל מפעם לפעם הוא דורש הפלאה דרסטית בחומי המתקנים שמספקים לו. כל התנגדות רפה — משמעה הפסקת הקידוח רב־הסיכויים.

הפריוריה של השייך הנ"ל היא ללא מתחרים באפשרויות הנגוחת בה: כל קידוח — היא גול. אין שם צורך אפילו בגיאולוג. והזהב השחור־למחצה מתגלגל שם ממש לפיך, התקרה והגהה החושבליה.

בנסיכות בחרין מספר התושבים מצומצם למדי. ארבעה על כל מאה חמשים מטרים מרובעים. אם נקח בחשבון ששטח הנסיכות אינו שלה כמעט — להוציא את המדפסה — כן ההחום הנ"ל — אבחזר מגיעים למסקנה הידועה, שמדובר בששה מדבורי המכוסה שסוחים. ושבה גרים שני מבוגרים לשני ילדיהם. הלא היא משפחת השייך.

ההכנסה נמר לשנה לנפש בנסיכות בחרין גדולה לאין ערוך מן התוצר הלאומי של ערב הסעודית. משום כיצא ביוצא גלגלים לחשב שם את ההכנסה הלאומית ליום אחד, ומגיעים לסכום הנסיכותי של כארבע־מאות לירות מיליוטם לנפש ליום עבודה מקורר.

השייך של נסיכות בחרין נוהג בכל גינוני המלכות האפשריים. ניתן להתקבל אצלו לראיון כארבעים יום לאחר קביעתו. שומרי ראשו של השייך צעירים לבן, הם פוסעים על ראשי אצבעותיהם, כראוי לארמון המלכות.

שלא כמו ב„ולדי" ובמקומות מאכובים אחרים — מכונות הקדיחה של השייך של בחרין אף פעם אינן פועלות בהפסדים. ההכנסות של השייך אינן פוחתנות אפילו על־ידי החלטה אופיק. המחירים גולים בנסיכות במתמבזה רבה וקופצים מדי שבוע בשבע לשוא חויש. הם אינם צמודים לדולר או למרצק השוויצרי. הם שולים בלי שום קשר למצב הכלכלי הארצי או העולמי. הם עולים, כך הם רוצים. אף אחד אינו מרסן אותם. כי השייך של בחרין יש לו אמצעי נפלא להפסק רווחים. מי שאינו מוכן לשלם לו — מתייסר ביסורי־שאול.

השייך של בחרין הגיע אל כס הנסיכות בדרך פשוטה מאוד. הוא איננו מבוע אצילים, ולאמיתו של דבר הוא בעצם רק מתחיל את השושלת המלכותית. הקידך המקדים לחדי החזה התחילה בעובדה הפשוטה, שהשייך לא נתקבל בזמנו ללימודי הרפואה, ובהיותו מתוסכל, הוא פנה לפסלל לימודים רפואי אחר, שעיקרו רכיי קידוח ומכונות קידוח.

את הילדים כאמן השייך כבר שתה לקראת עתידם המזהיר. הוא חונך אותם על ברכי הדינונך הנאור, המדגיש שכוחו הגדול של האדם הוא בפיו. פיו של אדם — נוהג השייך להסיף לילדיו — הוא מבוך מרגליות. אין נכס גדול יותר בעולם — לדידו — מאשר בלי הביטוי של המצוא.

נוסף לכך נוהן — למולו — האדם גם בדרך כלל כאמרבה חוכמה של „אין פוצה פה ומצפצף". למנצח כמפי מדינה, הבעשים, כפי שהנהיג לבעלה, לאחר הפרה החשבליה להתהמה.

אלה הנוקקים לשירותיו של השייך הם אנשים, המחשבים כל לירה של הוצאותיהם חישוב היטב. אבל לבסוף הם פותחים את כיסיהם לרווחה הבא קידוח גם בכאן התוסך אותם לצרוך נקוב.

הנה — בעוד שנסיכויות המפרץ הפרסי מודיעות לכמנה, שבכוונה תתננונה את ההכל — תתכן התערבות של ממשלות מהמפרץ בשערוגם — ספק ובסובת השייך של בחרין, ששום סמכות ממשלתית לא הוחדה כדי לתקן את העיוותים הנוראים הנעשים בנסיכותו.

השייך של נסיכות בחרין — הוא רופא השיניים שלנו. ושלכם.

هكذا من الأصل

مكذا من الأمل

מחלות שנעלמו שבו והופיעו

המחלות הזיהומיות והמדבקות שב־חלקן — כאמר עליהן כי נעלמו מן העולם הודבר בעזרת המדע והנד־רפואה ההדשה — שוב מעסיקות היום את טובי המומחים ברפואה.

וכל זאת משום שסוג זה של מח־לות שינה עתה את „פרצופו". אין הן דומות עוד לאותו סוג מלפני 30—40 שנה.

השינוי שחל ב„תמונה הכוללת" של המחלות הזיהומיות, נובע — מן השימוש הרחב באנטיביוטיקה. עתה הופיעו גם זני חיידקים עמידים בפני תרופות. סיבות אחרות: שינויים שחלו באוכלוסית החולים — שהגיל הממוצע שלה עלה והיא חשופה יותר למחלות ממאירות. הטיפול שניתן ל־חולים והקשור בכושר עמידתם בפני הזמזים. שינויים אקולוגיים שמשפי־עים על העברת המחלה באוכלוסיה ובתוך בתי החולים.

מחלה זיהומית קשורה בטפיל — וביכולתו ל„הגור" או להיות מאוחסן בתוך גופו של האדם, המשמש לו „פונדקאי". כאשר נגרם נזק לגוף כתוצאה מיציבת הטפיל — מופיעה המחלה.

כדי שאדם יחלה צריכים להתלכד בגופו המרכיבים האלה — גיל, מצב בריאות, קיומן של מחלות אחרות באותו זמן, קבלת תרופות, מצב רמת הנוגדנים בגוף וכושר התגובה הספ־ציפי של תאי הגוף לזיהום מסוים.

גם הטפיל נתון להשפעה, בין היתר ליציבותו ולימולת עמידתו בפני תרו־פות. הגורמים הללו משפיעים על סיכויי הטפיל שבגוף, ולהתקיים ול־התרבות — ולגרום למחלה הדורשת אשפוז וטיפולים.

בין המחלות שנעלמו — הקרמת (דיפטריה) אבעבועות שחורות, הצ־בת ושנית (סקרלטינה) 2 האחרונות חוזרות בתורה בצעדי און, הרופאים אינם יודעים תמיד מדוע מחלות מ־סוימות נעלמות — ומדוע אחרות שבות לאחר תקופת „הסתתרות" מ־משפחה.

הסקרלטינה היתה שכיחה מאד לפני 40 שנה, ואלו היום היא נדירה באופן יחסי, הממצאים אינם תלוים את רק באנטיביוטיקה.

לעומת זאת, המחלה הזיהומית הקלאסית מעסיקות שוב את הרופ־אים. חלה ירידה גדולה בתחלואה הד־שחפת, עקב שיפור בתנאי התברואה (כמו למשל, הנהגת פיסטור בחלב) או בגלל שיפור ברמת התזונה הכ־ללית. אולם, עדיין יש מקומות בעולם שמחלה זו נפוצה מאד. בשנים האח־רונות שוב התחדשה התעניינות המד־ענים בה — כיוון שרבו המקרים של חולים שאצלם נתגלו חיידקי שחפת לא „טיפוסיים", וכך משום שהופיעו זנים של חיידקים שגילו יכולת עמי־דה מוצלחת מול התרופות שפותחו נגדם. בדרום מזרח אסיה למשל, רבים המקרים של חולי שחפת שנפ־געו ע"י חיידקים יציבים לתרופות שונות, בין החולים — בעיקר קשי־שים.

בעיה מסוג אחר שמשפיעה על הרי־פוזן של מחלות זיהומיות, היא הזי־הומים ש„נרכשים" בבתי החולים, היא תוצאה של התפתחות הרפואה ב־30 השנים האחרונות. תופעה זו היא לא רק בעלת משמעות רפואית — אלא גם כלכלית. בארה"ב גרמו מחלות זיהומיות שנרכשו בבתי החו־לים להוצאות (על טיפולים, תרופות אישפוז, שכר רופאים וכו') של 9.83 מיליארד דולר. ב־1967 ובנוסף לכך עוד 3.2 מיליארד דולר — בתביעות שהגישו החולים האלה נגד הרופ־אים...

בעית עמידתם של החיידקים נגד התרופות —נושא מורכב מאד, שמט־ריד כיום את המומחים — 30 שנה לאחר תחילתו של עידן האנטיביוטי־קה. החוקרים גילו גם שכתוצאה מ־שינויים בגנים שחלים אצל החייד־קים — הם מפתחים עמידות לתרופות העברת בירושה.

הראיה משפיעה על התפתחות המח

רשמים חזותיים בגיל הינקות מש־פיעים על התפתחות המוח. המחקרים הנעשים במערכת העצבים והמוח הנם המתקדמים ביותר ברפואה, בתחום זה רב עדיין הסתום על הנגלה ומחק־רים חדשים מעלים מדי פעם מסקנות מרתיעות. נסויים שנעשו בשנים ה־אחרונות גילו עובדות מענינות על התפתחות הקשר בין המוח ואברי התחושה. בעבר היה מקובל להניח שהקשרים בין העצבים למוח נקב־עים בעיקר ע"י תורשה ורק מעט מאד מהשפעת הסביבה. בעקבות נ־סויים במוחי חיות, שנערכו בסוף שנות הששים, הסיקו מספר חוקרים כי אזור קליפת המוח הקשור לראיה מוכן לפעולה ברגע שהגור פוקח את עיניו. אלא שנסויים אלה לא היו מושלמים. ונסויים נוספים הפריכו לחלוטין את המסקנות הללו.

שני חוקרים אמריקאים שבדקו את ראייתם של גורי החתולים הצליחו להוכיח כי הקשר בין המוח ועצבי הראיה אינו קיים עדיין בעת שהגור פוקח את עיניו. קשר זה נוצר רק אח"כ, והוא מושפע בצורה מכריעה מן הסביבה.

החוקרים התעניינו בעיקר בהתפת־חות הראיה התלת ממדית הקשורה כידוע בעבודה שתי העינים קול־טות 2 תמונות המוזזות במקצת זו ביחס לזו. החוקרים מצאו שאם מכ־סים במטלית אחת מעיני הגור עם הולדו, מאבדת עין זו כמעט לח־לוטין את כושר הראיה. נמצא כי ה־עין השניה משתלטת למעשה על כל אזור הראיה שבמוח, בעוד שהעין המכוסה מאבדת כמעט את כל קשרי העצבים לאזור זה. ניסויים אלו הו־כיחו כי חבורי העצבים שבמוח נק־בעים למעשה ע"י הנסיון (או העדר נסיון). בנסויים מאוחרים יותר נבדק כושרם של התאים בקליפת המוח ל־הבחין בקוים הנקלטים ברש־תית העין. נמצא כי אצל החתול המבו־גר יש בקליפת המוח קבוצות של תאים שכל אחת מהן מסוגלת להבחין בקוים בעלי נטיה מסוימת. כדי לב־דוק את השפעת הנסיון המוקדם על התפתחות תאים אלה גידלו גורי חתולים בסביבה שהכילה קוים אופ־קים בלבד או מאונכים בלבד. אחרי חמשה חדשים שוחררו חיות הנסוי מהכלא המקוקו, ועד מהרה היה ברור כי הילדות הקשה שלהם השפיעה ב־צורה דראסטית על כושר ראייתן. החתולים שהוחזקו בסביבה של פסים מאונכים היו מבולבלים לראות רק רצים מאונכים של עצמים, הם עק־פו דוגמא רגליים של כסא, אך לא ניסו לקפוץ ולהתישב עליו, מפנים ש־המושב היה בלתי נראה לגביהם. הב־ריהם שגדלו בין פסים אופקים ראו לעומת זאת, רק רכיבים אופקיים. הם קפצו על הכסאות, אך נתקלו בלי הרף ברגליהם בעת שהלכו בחדר. הוברר כי אצל חתולים שגדלו בסבי־בה „אנכית" הפכו כל תאי הראיה בקליפת המוח לתאים הרגישים לקו־וים מאונכים, והיפוכו של דבר אצל הגורים שגדלו בסביבה „אפקית".

נסויים נוספים גילו אצל חתולים שראו בילדותם המוקדמת רק נקודות, לא התפתחו תאי ראיה קוויים: כל תאי הראיה שבמוח היו רגישים רק לנקודות. ניסוי זה, עורר ענין מיוחד משום שאצל חתול הגדל בס־ביבה נורמלית, אין בכלל תאים הר־גישים לנקודות!

הניסויים הללו הוכיחו כי לסביבה יש חלק מכריע בעצוב כושר הראיה אצל החתולים. הם אף שופכים אור חדש על השאלה המענינת: האם מה שאנו רואים היא תמונה נאמנה של העולם החיצוני? המסקנה המעשית מן הנסויים הללו היא שאפשר לפתח את פעולת המוח על ידי גירויים חו־שיים בגיל מוקדם ביותר. נמצא כי אצל גורי החתולים התקופה הקריטית בהתפתחות המוח מתחילה ארבעה שבועות לאחר הלידה, ונמשכת שב־עה ימים בלבד.

לרשמים החזותיים שקולט הגור ב־שבעה ימים אלה יש השפעה מכרעת על מוחו. קשה ללמוד מכאן גזירה שוה על התפתחותו של התינוק האנושי, אך ברור מכל מקום שתינוק יראה הנעשה מסביבו וישמע קולות אנושיים כבר מגיל שבועות אחדים.

אם כסף תלוה את עמי

(המשך מעמוד ב')

במאות הרבות של קופות הגמ"ח בארץ, יריעתן הקצרה של עתוננו לא תספיק, ותתפסנו בעיקר לדוגמאות שהיו לפנינו. ועם כל הבנקים הד־עוסקים במצות הלואה.

בתקופתנו בה מאמירים שערי הד־בית הבנקאות וחלק מההלואות הבנקים מוגבלות לשעורים שונים, טוב לה־וכח בקיומם ובהתפתחות של גמ"חות המגלים פעילות בנקאית צנועה ללא רווחים, נצור יותר מכך, „ללא ענ־פוסטויות, ופרשיתני מן המוג להם היינו עדים בשנים האחרונות.

הבית שלנו

עדיין אין חיסון מפני הצטננות

הרפואה, שמצאה פתרונות למחלות קשות ומסובכות ביותר, ביניהן הד־שפת, השבצת, הקיבה (דיספסיה) השפלות, שיתוק ילדים, דבר, וחולירע, בלי להביא בחשבון את הפתרונות האפקיים לבעיות שאינן מחלות, אלא תוצאות של מחלות, לא מצאה עדיין את הפתרון המבוקש כאן, הפתרון להצטננות.

דומני, שאין מיפגע נפוץ כל כך כמו ההצטננויות למיניהן. ובמשך ש־הרבה אנשים יכולים להתפאר שמ־מילא לא חלו בקבית, בהחבה או ב־מחלת לב, הרי אין אדם בעולם שלא נפגע פעמים רבות ע"י הצטננות פ־שוטה: נזלת, מלווה שעול, כאב ראש והתבק בלתי הבשיגה, לפחות שכחור זה של המחלה, הפגובה שברפאים מגנה באופן יסודי היא מנה, יחסית, הרי זוהי מחלה חריפה דיה, וכל מי שיחסר הצטננות „בריאה" שעברה עליו זה כקריש, אינו יכול להתיחס אל הימים הקשים, שחזר את שיא המחלה, בקלילות. הוסר האפשרות לנשום דרך האף, היוצא בשה מחד הנזילה הבלתי פוסקת מהאף ומהפר־נים באויר, בליווי כבוד בראש ופ־בפרתע להמלך התקין של המשיבה, כל אלה שעל קשה, אינם „חביבים" כלל ועיקר.

אם נבנה אל הרופא, יתכן ויעלה בידו להקל מעלינו בעט את הסבל, בעזרת טיפות וכדורים, אך עדיין לא נמצאה דרך למנוע כליל את המחלה, הדוגה שעלינו ללמוד בניתנים, להיות איתה.

אך עדיין כל אחת מכן תמהה מדוע לא נמצא חסון למחלה זו, הרי אפילו בגיובה עתיקה פחותה, כדאי לחפש לכך פתרון. כי גם בהתפתחויות הם־פקטבים שיש היום, לא מפסידים בני המדקות. הסבה היא כי כל המחלות שהוזכרו לעיל הודברו ב־עזרת החיסון. האוכלוסיה חוסנה נגד מחלה שהנית ובכך הפכו מחלות אלו למחלות העבר. החיסון, כידוע, תלוי בסוג ומספר הנוגדנים שיש לאדם בדמו, ואלו הצטננות פוסחת כליל על מחזור הדם. נגיפי ההצטננות פוג־עים כמעט אך ורק במערכת הנשי־מה, בלי לחדור לזרם הדם. לכן אין הם גם נתקלים בנוגדנים אשר בזרם הדם, לו הוזה ירידת האף שלנו מקום משכנם של נוגדנים, היינו אולי מצ־ליחים להתחסן מבעת זו שבשה — בהלה.

וזוהי, אם כן, הסיבה שגם אפשרות הגוף להלחם בהצטננות מצומצמת. החיסון שהגוף רוכש בכל זאת לאחר הצטננות, כחזו יפה לזמן קצר בלבד. וקיימת תמיד אפשרות של מחלה חוזרת.

איך לוקים בהצטננות

מכיון שאפשר במשך כל החיים ל־הצטנן ולחזור ולהצטנן, כדאי לדעת איך לוקים בהצטננות, וללמוד להמנע ממצבים כאלה.

בדרך כלל אפשר להצטנן בשתי דרכים: א) ע"י נגיף הבא מן החוץ, כלומר המועבר על ידי חולה אחר ב) באמצעות הדבקה ע"י נגיף הנמצא בגופו של החולה עצמו כתוצאה מהד־רבות להתפרץ החוצה.

המחקרים השונים הוכיחו כי אנ־שים רבים עלולים לשאת בגופם נגי־פי הצטננות למרות שאין אצלם סי־מני המחלה. רק אם אין הגוף מסתגל במהירות הדרושה לתנאים החדשים, מופיעים התנאים הללו הגורמים אי יציבות וזו בצירה מביאה להתלקחות האדם בהצטננות. כדאי לדעת שנגיף ההצטננות פוגע בתאי הציפוי של מערכת הנשימה ואינו חודר לזרם הדם. הוא תוקף בדרך כלל את תאי הקרום הרירי של האף.

חיסון טבעי לגוף

גוף האדם זקוק לחום מאוזן במשך כל השנה. החום מיוצר גם בזמן מנוחה. אך הרבה יותר בזמן תנועה או עבודה. עם עליית הקור החיצוני, בגלל מזג האויר, דרושה הגברת הד־מהירות גם של יצירת החום הפנימי, בתנאי מזג אויר קריר מכריח הגבר את חילוף החמרים בגוף וגם את מח־זור הדם. אם אין הגוף מסתגל במ־הירות הדרושה לתנאים החדשים, נוצרת אי יציבות וזו מחלישה את כח התנגדות הגוף לחיידקים ולמחוללי מחלות אחרים. אם הקור החיצוני מו־סיף לעלות, עלול מלאי החום הפנימי לרדת עד לגבול הפיסיולוגי שלאחריו מתחילה התקררות של הגוף.

כיצד ילמד הגוף לעמוד על מאזן הקור, בלי תגובות חריפות שיגרמו לאבדן יציבות?

התשובה לכאורה פשוטה. אך קש־ים הם החדשים לחיות לפיה. יש ללמד את הגוף לחסן עצמו בפני השפעת האויר הקר, לשם כך אין להתעטף מיד עם בא החורף בבגדים חמים כדי, וצריך לאפשר לגופנו להתרגל לרוח קרה ולשינוי פתאומי של מזג האויר. הנסיון מלמדנו שאנ־שים אשר חישלו את גופם, במשך הזמן, אין סכנת ההצטננות אורבת עליהם, אפילו בתנאי קור עז.

מכאן המסקנה, שבמקום „להתלב־ש את הגוף מוטב להסגו בימי החורף, הו הזמן שבו הקור מציל לה־רגיש את החיסון הטבעי. יש לדעת שבגד אינו מיצר חום, אלא משמש שכבת בידוד בלבד, השומרת על החום הפנימי בגוף ומונעת את סלי־קתו החוצה. חשיבות רבה נודעת לדאגה שהבגדים יהיו יבשים, מפני שבגדים רטובים מהוים מוליך חום מצוין וכתוצאה מכך החום הפנימי נודף ביותר מהירות מן הגוף — ועלולים להצטנן.

בימים פושרים או אפילו קרים עדי־פים לרחיצת הגוף מים חמים מ־מים שאחרי הרחצה בהם עולה חום הגוף — כתגובה על קור המים.

למרות שהתשובה הזו מובנת מאלי־לית, יש עדיין אנשים רבים שלכל משב רוח הם מתעטפים בצעיף כובע ומעיל, וכשמגיע הקור האמיתי אין הם יודעים מה עוד לשים על עצ־מם.

אוורור חביב ובעיקר בחורף

בכל שאפשרות מביעות שיש לאוורר חדרים בימי הקיץ, הרי בחורף הן כמעט מפחות מהפעולה הזו. בקושי עשר דקות — והנה. אין לכך כל הצ־דקה, אויר רענן משפיע לטובה תמיד אפילו בימים הקרים ביותר. בכל ש־גדול הפרש הטמפרטורה בין הב־ית לרחוב, עלול האדם להצטנן מהר יותר. אין „דרך להזיע בימי החורף, בספיק אויר נקי שאפשר לעבור. ואין חשים לפאתן.

גם לסיבי האריג של הבגד אותו אנו לובשים רצוי לשים לב. בד הד כותנה הוא החומר הטוב ביותר על להיה שכבת האויר הנמצאת בין הבגד לבין עורו של האדם. בעוד שבגדי צמר גורמים לירידת חום זו. לחות האויר הזו היא האמצעי היעיל ביותר להגנה מפני הקור. ובאמת, רוב בני האדם לובשים על גופם גופיות מר־קו העשויות מסיבי כותנה, ורק עלי־הם באים אפודות הצמר והאקרילן. צבעים כהים שומרים על החום יותר מאשר צבעים בהירים.

לתזונה נכונה ערך רב בחודשי החורף, וכל אדם בריא חש בעצמו בתאבון מוגבר. הוכח כי מזון המכיל שומן, בצורות שונות, שומר במידה מרובה על הגוף מפני איבוד חום ניכר. בפרט כשהוא נתון להשפעת קור חזק (ידוע הוא שהאסקימוסים נוהגים מכמות רבה של שומן במאכלי היום). הוכח כמו כן כי מחסור בו־ויטמינים שונים מגביר את הרגישות לקור.

בשורה של מחקרים הוכח שמזון עשיר בו הרבה פחמימות כגון לחם תפוחי אדמה, דייסות, סוכר וכד' מגן יותר מפני ירידת הטמפרטורה הפ־נימית של הגוף מאשר מזון עשיר חלבון.

ההתלגו בעובדה המעציבה שעדיין אין חיסון מפני הצטננות — אך אם נזכר בויטמין סי ונרבה לצרוך אותו — הרי שזאת אפשרות החיסון היחידה היעילה — בצלנו. המקורות ידועים— פרי הדר, בעיקר לימון — וכן גלולות של ויטמין סי.

בתנועת „בנות"

סניף חדש ל„בתיה" בנוה שרת

לאחרונה נפתח סניף בתיה חדש בבית הספר בית יעקב בנוה שרת, שבקרבת השכונה הצדיה ההרצה קרית הריים לרין.

בשבת הראשונה לפעילות הכינו המדריכות לחניכות הפתעה — מסיבת ספרה שלישית. המסיבה נפתחה ב־ברכה של אחת המדריכות שהסבירה לחניכות הצעירות את מטרת באון ל־קום בשבת — מטרות הארגון. אחת המדריכות ספרה לחניכות ספור מבצין הבוכי ובהזדמנות זו לימדו את הח־ניכות את המנון הבתי"ה.

מהנה ומרגש היה לראות איזון חניכות חדשות לארגון, כשהן הופיעו כבר תנועה המשותף לכל סניפי ה־בתיה באזור המרכז. הן נראו כחנ־כות לכל דבר, לבושות בלבוש צניע בתול לבן כבאר אחותהן לארגון, וכלן נהני לשמור את ברלתן לכגם שבאחריה בטוב טעם. הרגישו בדברי־הן את התקוה השאיפה להיות אבר נוסף לגוף הבתי"ה.

התוצאות אינן מאחרות לבוא. הס־ניף בנוה כבר בשלב ראשון כוד־פיסים בנות, וקיימת פעולות סדירה לכל הקבוצות בכתות ג'־ח'.

מסיבת ראש חודש . . .

„שפת אמת תיכון לעד" — כרזה מיוחדת עין זו, שהתנוססה באולם בו נתכנסו חניכות „תנועות" מקבוצות א' ב' לצרוך מסיבת ר"ח שבט, משכה את תשומת לב החניכות והפתיעה אותן מאד. המסיבה, שנערכה באור לה' בשבט עסקה בסימן ציון שבעים שנה לפטירת השפ"א זצוק"ל.

את המסיבה פתחה אחת המדריכות בדברים על הנושא „אמונת חכמים" וכאן היא הכניסה את החניכות לנושא המסיבה. קורת רוח רבה היתה למש־תתפות לשמוע את דבריה של הגב' בורודיבסקי תחי'. בשעה ארוכה היא דברה בפניהן על „השפ"א זצוקל, כשהיא מתבלת את דבריה בסיפורים ממסכת חייו, היא דברה על עקרונות ומהות החסידות, על גדלותו של „השפת אמת" ועל מהות היום.

חסכון בכל מחיר

חסכון בכל מחיר

זרם הגליות איננו חסכוני כלל. ויש בהם רעיונות והערות מועי־לים:

במקום לקנות שפופרות המכי־לות חומר להדיחה, אפשר לקנות, גם במשפחות קטנות — בקבוקים גדולים המכילים חומר כזה בריכ־כוז גבוה יותר, הם שימושיים וחסכוניים מאד. היום אפשר להי־שיגם כמעט בכל חנויות המכולת.

(ה. ברזילי
נחמיה 14 בני ברק)

✱

הצעתה של הגב' ו. בירושלים, בקשר להכנת ביסקויטים, איננה חסכונית כל כך, משום שאפשר להשיג ביסקויטים במחיר 6 ל"י הק"ג בבתי החרושת. בתי חרו־שת כאלה פזורים בארץ.

כאשר המחיר הוא נמוך עד כדי כך לא שוה הטרחה הרבה הכ־רוכה באפית הביסקויטים.

אגב, מי שהעתיקה את מת־כון הביסקויטים תוכל להשתמש בו לאפית עוגה מהירה, טעימה וקלה להכנה, הוסיפי למתכון כפית יותר סוכר ואפיון שלם. שטחי את הבצק בתבנית, מרחי ריבה, טפטפי מעט מיץ לימון ופזרי מל־מעלה פרורים מ־4 כפות קמח, 2 כפות שמן, 2 כפות סוכר, לפורר את החמרים ביד, ולפזר על פני העוגה, טעים וקל להכנה.

(ר. ש. ירושלים)

✱

שאריות סבון קטנות שימושיות כפתיתי סבון, צרפי אותן לכביסה. חתיכה גדולה יותר אפשר לצ־רף לסבון הרצ בצורת מים, וגם היא משמשת הלאה.

(ש. מ. אבן
ירושלים 4 ב"ב)

✱

הטור שלנו ושלכם

סרדינים ביתיים: המליחו כ־מבנית הק"ג סרדינים קטנים ל־משך שעתיים. שטפי מן המלח, יבשי, ופרשי בסיר, אחד ליד השני, שכבה ע"ג שכבה. יצקי שמן עד שהסרדינים יכוסו ובשלי על אש קטנה ביותר במשך 8—10 שעות (לילה) מתקבל מזון נפלא המשמש בארוחות בוקר וערב במ־מבורה, וחושך קנית חמוצים יק־רים יותר.

(אסתר ל. ב"ב)

✱

פירורי עוגה או שאריות עוגה שלא נאכלה וביסקויטים שבורים המיד שימושיים, להכנת „נקניק שוקולד". יש לפורים ביד או בב־לנדר לפרורים גסים, להוסיף מבורה, שוקולד, מעשה בית, (כבר הבאנו הצעות במדורים הקודמים) אפשר להוסיף תוספות תמרים ר־גסנים, לעטוף בניר כסף או מר־גמנט ולהכניס למקרר. לאחר ש־קפא, הנקניק הוא נפרס בקלות לפרוסות, תגישי לקורסיבי, כאהוב על הילדים.

(ג. גרין בני־ברק)

✱

הרעיון הבא הוא יבוא מארה"ב, שכדאי באמת לאמצו:

רבות, וכן רבים, מעדיפים לחם טרי. ולשם כך זורקים תמיד שאר־יות הלחם מאתמול, אפשר להי־מנע מכך אם נעטוף את הלחם הטרי בניילון ונכניס לפריזר. לפני הארוחה יש להוציא ... שיפ־שיר, הלחם טרי כאלו זה עתה נקנה.

(י. ג. בני ברק)

קרן בתינו בני־ברק
עזרה וסיוע לצרכי יולדות
ת. ד. 519

הודעה

לאחר היענות ציבור הנשים למבצע "עזרה ליולדת" שפתחנו לפני כמה שבועות אנו פונים שוב לאותן הנשים שהפנית טרם הגיעה אליהן.

אחיות יקרות! תקדשנה מזמנכן הפנוי להגיש עזרה ליולדות ומשפחותיהן על־ידי עזרה בבית, שמירת טף וכדומה — כל זאת בימים ובשעות הפנויות לרצון כל מתנדבת.

נא להתקשר לטל. 798968 בין 8 — 7 בערב

בתקוה להיענות בנפש חפצה

„קרן בתינו"

בצלאל לנדוי

לתולדות הישוב היהודי הקדום בפקיעין

לא רק קרבה גיאוגרפית יש בין מירון אשר בגליל ההר ובין פקיעין אשר בשיפוליה, אם כי המרחק אינו רב, 9.5 ק"מ, הרי הדרך קשה ביותר, אולם אלה שבאו למירון ל־הלולא על ציונו של רבי שמעון בר יוחאי לא חסכו על העמל הדרוש כדי להגיע לפקיעין, לאותה מערה, שם „התחבא מפני הגזירות, שם למד סתרי תורה, ושם נברא מעין לו והחרוב למאכלו, היא המערה המיוחסת לו לרשב"י בכפר.

במסורת רבת־עוקה לישוב היהודי העתיק בפקיעין, ושרידי תושביה מ־יחסים את מגוריהם לזמן קדמון מאד. שלוש משפחות הכהונה האח־רונות שנשארו בכפר עד השנית, עדי, היינו הזמני, בהתייחסות לר' יוסי דמן פקיעין ובידיהן מסורה ש־אבותיהם לא הלכו מעולם בגולה, גליליים שוכנים בתלפיפה האחרונה באשאים בשדות האב, אולם חשיבות ביחודה לכפר במקום בית מדרשו של הרשב"י.

בארבע מקומות, בתוספתות ובב־ריתות אנו מוצאים את דבריו של רבינו הקדוש הוא רבי יהודה הנ־שיא, על ליהודה אצל רבי שמעון ב„תקוע", מגיהים שתקוע היא פקי־עין, הנזכרת גם במדרש רבה „בבי־צתא דפקע", שכן כל אזור פעולת הסנהדרין באותה תקופה, לאחר חור־בן ביתר והשקטת המרד של בר כוכבא, לא היה ביהודה הנבמה, אלא בגליל. אמנם קיימת דיעה שהמד־ובר על תקוע שבארץ יהודה, אולם יש ראיות ברורות שחכמי התלמוד ידעו כי תקוע זו מקומה בגליל, (במס' שבת לג ע"ב מובא ענין ה־מערה ללא ציון מקומה) סמך לכך היא המשנה במנחות פה ע"ב „תקוע אלפא לשמן וכו' ובברייתא וישלח יואב תקועה ויקח משם אשה חכ־מה, מאי שנא תקועה אמר רבי יוחנן מתוך שרגילין בשמן זית חכמה מצ־יה בהן, תנו רבנן וטבל בשמן רגלו זה חלקו של אשר, שמושך שמן כ־מעיין" והתיאור מתאים לאזור הגליל המערבי. ניתן להסתייע גם בשאלה שנשאל אחד מאוחר בבל „השמשים באים בחלקו של אשר, ומקום היה לו שנקרא תקוע, ושם עד ירושלים היה מהלך שבעת ימים בין הליכה וחזרה", ומכאן שהמדובר לא בתקוע שבארץ יהודה אלא בפקיעין שבגליל המערבי.

על לימודו של הרשב"י ובנו רבי אלעזר במערה אשר בפקיעין בספר במדרש קהלת רבה: „רבי שמ־עון בר יוחאי ורבי אלעזר בריה הוון טמירין במערתא דפקע תלת עשר שנין בשמדא, והוון אכלין חרובין ותמרים, ולסוף תלת עשר שנין נפק רבי שמעון בר יוחאי ויתיב ליה על פיו דמערתא" וכו'.

כאמור, התגורר במקום נוסף על הרשב"י רבי יוסי דמן פקיעין, הוא רבי יוסי הנזכר בזוהר בסיפור הד־גה של תחית המתים אשר קרה לו „במתא דפקיעין". למקום קשור זכרו של רבי אושעיא דמן טיריה הנזכר בו, ולפי מסורת, המובאה ע"י בעל „יחוס האבות", נמצא ציונו בקרבת פקיעין. אלף שנים ומעלה לאחר חורבן הבית נתקלו העולים לא"י בשרידי הקלאים יהודיים בכפרי הג־ליל, ביחוד בתושבי „בוקייעה" (היא פקיעין), איזכור זה הוא בקשר להי־לולא דרשב"י במירון.

לפני כמאתים שנה, וביתר דיוק לפני 190 שנה, בשנה הקבה („על אדמת הקודש") נדפס בליוורנו קו־בץ קטן הידוע בשם „שבחי ירושל־ים". המדפיס מציין בהקדמתו: „ראה זה מצאתי קונטרס ישן נושן כתוב משנת רצ"ב לאלף הששי, ר הוא מסעות ארץ ישראל, לרב גדול, אחד המיוחד. ואף כי את שמו לא הגיה, מכל מקום מכתלי כתבו ניכר דהוא גבריה ורב חילה לאורייתא". במשך שנים רבות ציטטו אותו בשם „הנוסע האלמוני מליבורנו" אולם בעל „באר ישובה", שעסק בכיפות שרידי הישוב היהודי בפקיעין, הצליח לגלות את שמו, הוא רבי משה באסולה ברבי מרדכי צרפתי, שהי־ה"ץ דקיק פיזארו רב ומקובל, והוא שחיבר את פסק הדין להתיר את הדפסת ספר הזוהר הקדוש.

תיאור במסעותיו כולל בקיחת הד־שובים ביותר לתולדות הישוב, וכך למשל היא הראשון המספר על מנ־הג בדקיהו בתאור את חומות ירוש־לם: „יש בירושלם ששה שערים ד־דלתותיהם נעולים בלילה. אחד נק־רא באב אל אסבאט, (הוא שער האר־יות), ששם היו נכנסים השבטים ב־עלותם לרגל. אחד נקרא באב אל עמוד (הוא שער שכם) וסמוך לו המערה של צדקיה שהולך עד יריחו, כנזכר בדברי רז"ל בפ' חלק. הרבה יהודים ספרו לי שהלכו בה מיל, ד היא גבוהה כסוס ורוכבו, ורחבת ב־יוד", חשיבות מיוחדת לתיאור הד־הלולא במירון: „ובט"ו באייר, ש־קורים לו פסח שני, עשו שם במירון השירה (דיארה) גדולה היו שם יותר מאלף נפשות, כי באו רבים מדמשק עם בניהם ונשיהם, ורוב קהל צפת וכל קהל ל„בוקעי". היא פקי־עין.

בהזדמנות זו היא מספר על הכפר התושבים „כפר שיש בו המערה שנט־מן בה רשב"י ובנו י"ג שנה, כנזכר בפרק במה מדליקין, ועדיין המעיין שם. אבל האילן של חרובים איננו", ולדברי רשמי הקורות זוהי הפעם ה־ראשונה שהישוב היהודי הקדום בכ־פר זה, נזכר ע"י העולים לארץ.

דבריו מקבלים חיזוק ברשימות מסים עירוניים, שפורסמו מתוך אר־כיונה של הממשלה התורכית, שמהן אנו למדים כי בשנת רצ"ו—רצ"ז ישבו בפקיעין כ־33 עד 45 בעלי מש־פחות שכולן היו מנכסים. יש להד־גיש שאין לקבוע מרשימות המסים התורכיות את גודל האוכלוסיה בכל מקום, הואיל והמסים היו נגבים על פי הסכם בין השלטונות ובין נציגי היהודים, שלא הקפידו ביותר על הדיוק ומספר היהודים בפקיעין היה גדול קצת יותר.

מתוך תעודתו של המבי"ט, שנכ־תבה עשר שנים לאחר מכן, בשנת רצ"ב, אנו למדים על תושביה הכ־פריים של פקיעין שהלכו בשנת בציפה לצין סידרא המצוות, ואילו במאות השנים הקרובות בידינו מקו־רה כי בשנת הרעש חיפשו להם יהודי צפת וטבריה מפלט בפקיעין.

לא נכנס כאן לויכוח המתנהל בין החוקרים אם יש יסוד לטענה שיהודי המשפחות בפקיעין שלשלת יוחסים מגעת לישוב מתקופת המשנה, כלומר שהם פלחים מגזע היהודי שנתקיימו באורח פלא בעיצתם התהייה בגליל העליון, ויש לראות אותם שרידי ה„מוסתערבים", תושביה הקדומים של א"י, או שתושבי פקיעין כתושבי הכפרים האחרים בא"י, קלטו במשך הדורות גם יסודות עירוניים, בעי־לים חדשים.

כבודם של תושבי פקיעין כחקלאים חקלאיים וחיים בארץ הקדש גדל והלך, כשמתברר לנו מתוך תשובותיו של המהרי"ט על תושבי „בוקייעא אשר בגליל העליון", שיהו בבדיו בת טומאי שביעית כי הלכתה, ועמדו בקשר עם גדולי צפת, המבי"ט ובנו המהרי"ט, לבירור הד־שאלות שהם נתקלו בהן הלכה למעי־שה. המהרי"ט נשאל לגבי האכלת עלין לתולעי המשי בשביעית, שכן העלים הם מאכל אדם אם מתוי ל־הפסיד אותם. בפתח השאלה הוא מציין: „ומשנים קדמוניות נהגו הד־תר, ומעולם לא נשמע מי שמיחה ב־ידם, אלא שבשנה זו צווחה עליהם תית בדברי, והוא מביע דעתו שיש להורות היתר „משום שהאילנות הללו משעת נטיעתם אינם מיוחדים לבאכל ולא לעשות פירות, אלא נוטעין אותם מתחלה לצורך המשי, ולא קרינן בה לאכלה ולא להפסד".

לאחר בירור מקיף בנושא זה הוא מסכם „הואיל ועדיין לא נראו הפי־רות לאכילה מותר לעשות מהם דב־רים שהם ראויים להם כגון לאכילת תולעים אלו — — — המנהג של ישראל תורה היא, הואיל ומימות אבותינו הגדולים נוהג בפש לא נשמע מי שמיחה בדבר, וזקני העיר הזאת הגידו לי על אבא מארי ז"ל (הוא המבי"ט) ששאלוהו על הדבר והתיר, ומילא כמה שלא מוחה בידם, כמו שהיה מוחה בידם על כמה ענייני שביעית, ודאי שלא חשש בזה".

קצר הזמן מלהביא תיאורי המשי־תמים במקומות הקדושים שבמקום, ונסתפק בציון שתי מובאות בלבד: האחד מצטט של ר' יוסף סופר, ב־ספרו „עדות ביהוסף" לפני כמאתיים שנה, והשני מצטט של רבי מנחם מנדיל רבין בעל „מסע מירון" לפ־ני כמאה שנה לעוצת תיאור הצמוי של ר' יוסף סופר:

„והוא המקום טוב מאד, שם יש מערה נפלאה שהיה יושב שם הרשב"י י"ג שנים ובנו ר' אלעזר, כשברחו מפני הקיסר, כפי שהובא בש"ס, ואצל המערה יש מעיין אחד של מים חיים, וגם אילן של חרוב — — — וגם קבר של צדיק אחד ושמו ר' יוסי דמן פקיעין, והקבר שלו הוא פלא גדול שנעשה באבן גדולה כמו תנור, והוא שוכב בתוכו, ואצל הקבר יש אבן גדולה כמו דלת, ואני הייתי באותו המקום על קבר שלו, והייתי ג"כ במערה של רשב"י ז"ל, והיא נפלאת בעיני מאד", מצוי בידינו תיאורו הנרגש המליצי של בעל „מסע מירון" על דרכו ממירון לפקיעין.

כותב טורים אלה רואה זכות ל־עצמו על שזיכה את הרבים בתאור „מסע מירון", השופע אהבה וחיבה לארץ הקדש כדבריו: „אף אם אלף ידות היה לי, לא יצרתי כח לסדר לפניכם אף אחד מני אלף ורבי רבבות מנועם שבחי ארצינו הקדושה, כתק הרי ציון גבעותיה, קדוש היכ־לה, נועם אביה, כאשר כמה פעמים הראיתי לדעת חברה גשמי, כי ישו־טו עין על כל הר וגבעה, להתבונן בהשכל ודעה נכונה, המצא כזה בחוץ לארץ — — — יראתי מנפשי כי כל אשר אוסיף למלל לפאר בשבח והלל, כן את כבוד קדושתה אם אינני חלילה במחללי", וכל האור מס־עו הוא שיר מזמור לארץ הקדש.

העוברים כיום ממירון מטספי סא־סא בדרכם לפקיעין, בכביש סוג א', לא יוכלו לתאר לעצמם כיצד הגיעו לפקיעין לפני כמאה שנה בלבד, וכך הוא מספר: „ונסענו לפקיעין לא רחוק ממירון רק כשלושת רבעי שעה. עלינו הר גבוה שראשו מגיע השמימה באורח צר ומצוק רק כבף מדרך הפרדה, אשר אין בו לנטות ימין ושמאל. מימין משעול צר, הלזה הוא שן סלע ההר הנשקף על פני כל המחוז ההוא, ומשמאלו גיא עמוק עמוק מי ישערנה, כמה אלפים אמות בצורים והרריו אבן. בנוסעי בדרך ההולא האמנתי עוד בחיי. חשכו נשפי עפעפי מהביט העמק מתחת, אף כהה עיני לראות את פסגות ההר מלמעלה, לדעתי כי אם תהיה הפר־דה כפרה סוררת להטות מעט מני דרך כאצבע זרת, אז הצלל רכבו בעמק הגיא כעופרת, וכשעיר המשת־לח כל עצמותנו לרסיסים נשברות, על כל פסיעה ופסיעה ברכתי בלבבי ברכת הגומל. במשעול זה רכבנו לערך חצי שעה, אחר כך עלינו עוד הרים גבוהים, רמים ונשאים, ורכבנו לערך חמשה שעות בדרך הדרית, מלאה קוצים וברקנים, מינים ממינים שונים". בבקר השכם יצאו לדרכם על גבי פרידות ולפקיעין הגיעו אחר הצהרים, והיה זה בימים האחרונים של חדש אייר.

הדרך הקשה מתוארת גם ע"י משה ב"ר מנדיל ווישר בספרו „שערי ירושלים": „מבהרה ל"ג בעומר הי־לכתי מכפר מירון לכפר פקיעין, ואחותה כרעי, לערך חמשה וארבעה אנשים, העמל והיגיעה מהדרך אין לספר, כי כלו מלא אבנים, דרכים עקלקלות, הרים וגבעות, עולה שמים ויורד תהומות. לערך מהלך שמונה שעות, הלכנו ונגוף באבנים רגלינו עד שבעזר ה' באנו אל מקום המע־רה, והעבענו בקהה לבא ורגלינו בני־קה וגם רעבים וצמאים מטורח הד־רך", אולם למרות תנאי הגישה הק־שים, כאמור, לא חשכו עולי הרגל טורח ועמל כדי להגיע ולהשתטח במקומות הקדושים בפקיעין.

המאמר הבא: פרשה לא נודעת — התיישבות החסידים בפקיעין.

בשדה ספר

אמת ואמונה

עם הופעת המהדורה החדשה ביום ההילולא של השרף מקוצק — —

„ראיתי עמוד של אש הסיתי עצ־מי אליו במשך שלושים וחמש שנ־ים — מלים חצובות אלו הושמעו מפיו של שר התורה בעל החידושי הרי"ם, על אודות רבו הגדול, השרף הקדוש מקוצק.

שני רעים היו הם, ידידים בלב ונפש עוד מימי הסתופפם בצל כנפיו של הרבי ר' בונם מפשיסחא. במשך כל אותן שנים נתחזקה ידידותם ד בהתשלה רעותם. עתה, עם מותו של הרבי ר' בונם, שמים זקני העדה את עינם על שני רעים אלו: מי מהם ינהיג העדה?

נועדים שניהם יחדיו, „שר התורה" ו„עמוד האמת", למשך שעות מספר ולבסוף נפלה ההחלטה: „אמת קנה ואל תמכור" — כל זמן שיש באפ־שרותך עוד לרכוש אמת — אל תמכור...

זו היתה שיטת קוצק. האמת הצ־רופה, האמת בכל מערומיה. כי הס־טיה, ולו הקלה ביותר, מן האמת לאמיתה — היותה שקר מוחלט.

עמוד אש זה ההולך לפני המחנה, אינו מרבה בדיבורים, אין הוא אומר תורה לשמים. ברם הנצים הנתזים מהלהבה הגדולה הם הם הסוללים את הדרך לפני התלמידים הגדולים. יודעים הם כי כל הגה היוצא מפיו הקדוש — טומן בתוכו דרך בעבודת ה', כל אמרה קצרצרה הנובעת מ־מקור מים חיים — אומרת דרשני.

בקוצק, אין מקום לפשוטי עם. הללו גרשים מהר מהאילן הגדול. כי שאינו מוכן להשליך אחרי גוו עולם ומלואו ולצעוק מעומק הלב עד רום השמים: „ה' הוא האלהים... אין עוד מלבדו" — יוכח מיד כי קוצק אינה עבורו. נוהרו, איפוא בקוצק אך ורק יחידי סגולה, באותי תבל אשר סיגלו לעצמם אורח חיים קשה שבזה.

✱

מסתגר לו הרבי בחדרו. רשות אינה ניתנת לאיש לשחר את פניו. גדולי החסידים ממתינים זה חדשים מספר להתקבל אצל השרף, אולם הדלת אינה נפתחת. מה מאד גברה תמיהתם כאשר בא יהודי כפרי, אשר פרתו חדלה להניב חלב וסוסו דל מכדי לשאת משאות. אליו מתמסר הרבי בחביבות וברוך, מאזין בקשב רב לצרותיו ומעניק לו מברכות פיו. לרבוית התמהה לפשר ההזיק, משיב הרבי: כפרי זה, הרי מתנה לפני את כאבו האמיתי והאמת הן ערבה היא לאזני; לא כן היהודים המתרפקים על דלתותי, בפיהם מבקשים תורה וחסידות ואילו בלבם פנימה מקננת הכמיהה אף לפרנסה ולכסף ו„שקר שנאתי ואתעבה"...

יודעים היטב החסידים כי מעשה זה נועד לאלפם בינה ומכפרי פשוט זה לומדים הם דרך בעבודת ה'. אותו כפרי זועק מעומק לבו על שנשבר מטה לחמו בעקבות הפרה שאינה עושה חלב, אינו חושש שום עמל, מכתת את רגליו מכפרו אל עבר בית הצדיק כדי להתברך מפיו בפרנסה — כן עליהם לנהוג בעצה שמחפשים הם דרך בעבודת הבורא, כל הגיגיהם ושרעפיהם חייבים להיות משועבדים אך ורק לאותה משאלה מבלי יכולת לחשוב על פרנסה וכהוצאה — וכך דורש הוא מחסידיו: אל תחטאו, לא משום שאסור, אלא שלא יהיה לכם פנאי לחטוא...

✱

כך מדריכם הרבי להגיע לנקודת האמת בכל מעשיהם, ומכל שכן ב־לימוד התורה הקדושה. אין הוא מתפעל בהברקות נוצצות אם אינן מבוססות באמת. „תורת אמת" היא תורתנו והאמת איננה זקוקה לברק חיצוני, אין ערך לקנקן אלא למה שיש בו. „יכול אני לומר חידושים כאים מחדושיו של הרמב"ן אולם דברי הרמב"ן הם תורת אמת" — אומר הרבי לתלמידיו הגדולים. וכך מעיד עליו חתנו הגה"ק מסוכטשוב בעל ה„אבני נזר" בהקדמתו לספרו „אגלי טל":

„...וכד הוינא כבר עשר חדשים הנשואי. אחר כך נכנסתי לפני ולפנים לבית חמי אדמו"ר זצ"ל מקוצק מקור החכמה והתבונה. מפיו דרכי העיון לימדתי, ונכנו בהתודעתי מה יקרא חידושי תורה באמת. כי לא כל הפל־פולים חדושים המה..."

✱

„לשם מה עלי לחבר ספרים — טוען השרף — מעדיף אני שהצעירים ישקיעו את מוחם בגמרא עם תוס־פות". וכך לא נותרו ספרים וחבור־ים מהרבי מקוצק, דברי תורתו ש־נאמרו בעמקות נפלאה — — נחרטו עמוק בלבם של תלמידיו גאוני ארץ מצוקי תבל, והם הפיצו אותם בקרב חסידיהם.

זכות גדולה נפלה בחלקו של הר־ה"ח ישראל ארטין ז"ל שהסתופף עוד בצלו של בעל ה„שפת אמת", והכיר הרבה מזקני חסידי קוצק. כעמיר גורנה הוא ליקט את אמרות־קדשו של השרף, אותם שמע מזקני החסידים וריכזם בספר, כדי שית־בשמו מתורותיו צעירי הצאן שלא זכו להכיר את שרידי חסידי קוצק. ת"תי להם, למהדירים, שהוציאו לאור מחדש את הספר הקדוש „אמת ואמונה" לאחר שכל המהדורות הד־קודמות אזלו זה מכבר והספר הו־ק ליקר המציאות.

דוד יוספזון

החל מחר ב־8:30 בבוקר־כל הקודמת זוכה!!!

מכירת ענק!!

חיסול כל מלאי הצמר!!

★ צבעים רבים יוסולו מתחת למחיר הקרן!!! חלק מהמודים כה זולים שאין באפשרותנו לפרסמם-מבלי להקים את הספקים!

★ כל הצבעים באחריות מלאה ואיכות מעולה!

ארנון — הצבע שנוחם היתה!! מחיר רגיל: 3.55 לחיסול — 1.95 ל"י — 25 צבעים

אנגור — להיט העונה!! מחיר רגיל: 3.85 לחיסול — 2.50 ל"י — מבחר עשיר של צבעים

גולדה — אקרילין (צמר סינטטי) מחיר רגיל: 3.55 לחיסול — 2.95 ל"י — הזדמנות - בלתי חוזרת

אלו הן רק דוגמאות אחדות ממבחר סוגי הצמר לסריגת יד ומכונה הכלולים במכירת הענק

חסכי מעל 50% — מכל צמר שנבחר-למעלה הבאה

מירה — צמר סינטטי המבוקש ביותר מחיר רגיל: 4.50 לחיסול — 2.65 ל"י — כל הצבעים!

רונית — אקרילאן ניילון (40 גרם) מחיר רגיל: 2.85 לחיסול — 1.50 ל"י — בשלל צבעים — מלאי מוגבל!

אפולו — צמר סינטטי-לכל המשפחה! מחיר רגיל: 3.85 לחיסול — 2.65 ל"י — 30 צבעים!

חסכי 470 ל"י! בקנית מכונת סריגה אמפיסל 8 פלוס — ההצעה מוגבלת!!!

אמפיסל

תל־אביב: המלך ג'ורג' 62; אלנבי 98; אבן גבירול 9, חנות מרכזית; יבנה 6. ירושלים: יפו 43. חיפה: הרצל 31. באר־שבע: הרצל 66. חולון: סוקולוב 66; מרכז כספים קרית שרת. בת־ים: בלפור 37. ראשון־לציון: רוטשילד 48.

רחובות: הרצל 194. פתח־תקוה: אמפיסל, אשכנזי 5. רמת־גן: רח' ביאליק 29. אשדוד: שבי ציון 127. הרצליה: סוקולוב 16. רעננה: אחוזה 109. נתניה: אמפיסל, חנות מרכזית; אלנבי הרצל 7. נהריה: ריכטמן, הרצל 77. עכו: אמפיסל, מרכז מסחרי, החדש.

דימונה: הדקל 35. אשקלון: אמפיסל, רח' הרצל. חדרה: הנשיא 60. קרית גת: בנין רסקו 108. אילת: אמפיסל מרכז התיירות.

תשמישי קדושה

✦ בהזדמנות! שים תהם סופר חדש לפנות כרמל, דבורה הנביאה 24 ב"ב.

שהותים

✦ המלמשים!!! המרקת מרצפות ר' בקין יסודי 02-223731 02-232008 מנר.

עסקים

✦ חנות למכירה בב"ב שעות 1—11 בבקר לפנות רחוב ד' עקיבא 133 בני ברק.

✦ חנות להשכרה או למכירה ברבי עקיבא בבני ברק לטלפן בין השעות 8—9 בבוקר 780500.

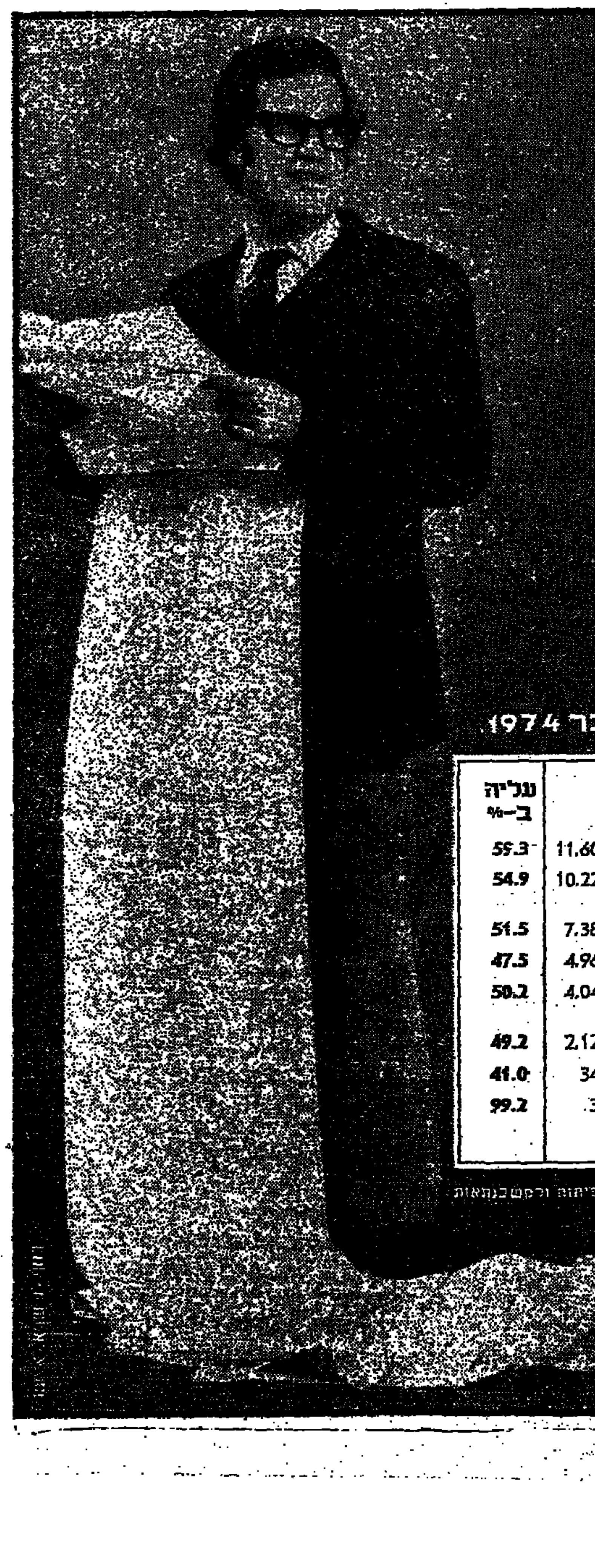

מספרים מספרים

מתוך המאזן המאוחד ליום 31 בדצמבר 1974

	1974 ל"י	1973 ל"י	עליה ב-%
סך כל המאזן	18.483.116.327	11.605.340.681	59.3
פקדונות (כולל פקדונות למתן הלוואות)	15.842.278.659	10.225.604.532	54.9
פקדונות הציבור	11.186.316.489	7.382.313.230	51.5
מזומנים ויתרות בבנקים	7.325.897.514	4.967.828.012	47.5
הלוואות (כולל הלוואות מפקדונות למתן הלוואות)	6.074.060.620	4.044.162.309	50.2
הלוואות מאמצעי הבנק	3.170.624.710	2.125.274.105	49.2
אמצעים הוניים	493.324.665	349.795.009	41.0
רווח נקי לאחר הפרשה למסים	74.254.699	37.267.682	99.2

* כולל בנק ברקליס דיסקונט בע"מ, בנק מרכנתיל לישראל בע"מ, בנק לפיתוח ולמשכנתאות לישראל בע"מ וישראל דיסקונט טרסט קומפני, ניו־יורק.

בנק דיסקונט לישראל בע"מ

לוח המודיע

הצעות ובקוש עבודה

✦ דרוש פקיד הנהלת: ה"ד 356 צבור מנהיה.

✦ דרושות מנהלות לתפירת קונ־פקציה במקום זהי בתנאים טובים 02-288358.

✦ דרושה עוזרת מנוסה לגננת בבני ברק טלפון 788539.

✦ דרושה עוזרת למשק בית בבני ברק בתשלום הישי להתקשר בטלפון 792510.

✦ למוסד חשוב דרוש פועל נקיון טלפון 781857. ת. ד. 1526 בני ברק.

✦ למוסד חשוב דרושים מתרימים בארץ ובחו"ל בתנאים טובים מאד, המעונינים יפנו לטלפון 03-224875.

✦ עבור מפעל העוסק בפעולה הצלה הדרוש גובים, המעונינים יפנו לת. ד. 6507 ירושלים.

✦ דרושה אשה דוברת אידיש לע־בודות קלות חובה לאשה מבוגרת 795003 אחה"צ.

מטפלות

✦ מעונינת בטיפול בילד בביתה בבית וגן 531835.

✦ דרושה בטפלה לילדה בת שנ־תיים בין השעות 1.45—6.15 למה"ע נא להתקשר לטלפון מס. 535346 כ־שעה 4 אחה"צ.

✦ דרושה בבני ברק מטפלת לתאו־מים עם עבודה בית קלות טלפון 794437.

✦ דרושה להשגיח על ילדה 2—3 שעות בבהרים טלפון 786094.

שידוכים

✦ שדוכים לדתיים אשכנזיים מכל הגילים ת"ד 7087 ירושלים.

✦ בחורה י"ש מהשפת חזר אצל משפחה דתית המדברת אנגלית בבני ברק נא לפנות לפיים ספיר 418828.

✦ משפחה חרדית מעונינת בשידוך מתאים עבור בנם בן־ישיבה ה.ד. 1103 בני ברק עבור „בנם".

דירות למכירה

✦ למשפחות מסודרות דירות מרוו־חות בגבעת סביון (ליד ישמור משה) 2 חדרים והל ב־133.000, 3 חדרים והל ב־166.500, 4 חדרים והל 192.500. אפשרות למשכנתא במקום בית ספר וגן דתי „אפריקה ישראל להשקעות" בע"מ. טלפנים: 03-751540 03-50281 03-757191.

בירושלים מרכז המטבעות והמדליות — קניה, מכירה, החלפה — מרדכי בן הלל 5

דירות ובתים

בירושלים

היוקר

✦ דירות בית הגן 1 וחצי 2 3 4 חדרים למכירה.

✦ 3 ג"א 4 להשכרה שנה שנתיים 3 חדרים בסנהדריה למכירה או להשכרה שנה שנתיים.

✦ בית 32 מ' עם אולם גדול ומחסן, למכירה או להשכרה למוסד ממושך.

✦ בית 13 וחצי ח' למכירה.

✦ בית 2 ח' למכירה בית ישראל. יש עוד הרבה הצעות בלכנר שטראוס 23 מ"ר 10—12 228320 בבית 527689.

✦ דירות חדשות שלשה — 215.000, ארבעה 265.000, קוטגים ופנטהאוזים מ־ 410.000 תיווך הלפרם 02-227226 02-527367 02-533597.

למכירה

קבלני ירושלים בע"מ, אגריפס 8, טל. 225916, מציעים דירות בנות 3—4—5 חדרים עבור מהדרים, הנוית המש־רדים כתובת כתב סופר 30 מהדרים שלפני המקומות!!!

✦ 3 עם מרפסת סגורה קייצ בשכונת או למכירה מתוך התמסותי 233476.

✦ למכירה בקרית אחי — 3 חדרים מרווחים גנה, מעלית, הכניסה במקום 02-532185.

✦ בגבעת ישראל 4 חצי קייב 3 כיוו־נים ממוזן בדוק עם הסקה טל. 224759 (לא בשבת).

✦ דירה 3 וחצי ליד שטראוס ק ב. הסקה צדדים טובים טלפון 02-526263.

✦ הזדמנות, דירה נאה ורחבה 2 ר' חצי והדרך השכלולים, 197.000, טל. 03-523638.

להשכרה

✦ בשכ"ה 2 חדרים מול בר־אילן מידית 02-37223.

✦ להשכיר בשכ"ה 2 וחצי חדרים בהל אויה טלפון 02-533209 בערב 02-227086.

✦ בשכ"ה דירת 3 חדרים מרוהטת בגאולה קיב 288879.

✦ בשכ"ה דירה מרוהטת 2 וחצי ב־רחוב קוקלר כניסה מידית טלפון 02-523463.

✦ בשכ"ה 4 חדרים במאירסדורף ק ג. 02-533682.

✦ בשכ"ה דירת 3 חדרים מרוהטים בבר אילן טלפון 03-288442 כאחה"צ.

✦ פקיד רווק מחפש חדר גדול אצל משפחה בירושלים, לפנות בבוקר וב־ערב בשעות 8.00 — 9.30 טלפון: 02-528812.

בדמי מפתח

✦ בדמ"פ בהוב יונה, 3 חדרים; ב־שכ"ה 3 וחצי חדרים מרוהטת הסקה אמיצעים 3 מנהדריה טלפון 288607.

✦ בדמ"פ דירה 3 חדרים אפשרי ל־חנות או לבית מלאכה סמוכה שערים 71. לפנות ורוד שבטי ישראל 39 סמוכה בתי הנגרים 305.

מכירות וקניות

✦ מכונת תפירה תעשייתית אוטו־זוק מצויינת במצב הטוב באחריו 5 כל יום 272964.

✦ ארון ספרים במצב חדש ת"ד 16170 ירושלים.

✦ מעונינים לקנות מכונת חיתוך קר־טון 60X100 טלפון 02-280069.

✦ כליונה, תפילין, בוזות, ספרים והמשיש קודש, כהרים זולים ב־יותר להשיג אצל משה אונגר, הנות הושה במגד בית הכנסת הגדול בתל אביב אלנבי 110.

✦ למכירה מכונת כביסה פילום אר־סמבי"ה חדשה עם אחריות במחיר הז־דמנותי 03911686 בשעות 6—9.

✦ „בתי ריהוט וציוד משרדי מקב־לים תקונים לבכונות כתיבה הרשיב בני ברק רבי עקיבא 30.

שונות

✦ הוראה פרטית בקבלה תיקבים ביום בשעה 3—5 ברנשטיין מחיר 9 ירושלים.

— נהג אוטובוס שלא נענה לבקשה נוסעת להנמיך את קול הקלט הרדיו־גך הרי נשיפה באוטובוס נקנס בבית משפט להעבורה בחיפה ב־500 ל"י.

כלילת יופי
חליפות הריון
דוגמאות חדישות במבחר גדול
תל־אביב, רחוב דיזנגוף 109
טלפון: 221948

בבני־ברק

למכירה

✦ למכירה דירה 2 וחצי חדרים ל־פנות בהל, שדי למבין 2 ב"ב בשעות הערב.

✦ 3 חדרים קומה ב' על עמודים ה־גות, דרום מערב עם ריהוט כניסה מידית קוטלר—סוקולוב — 235.000 תו־ווך „מצליח" 798367 בני ברק.

✦ למוסר הזמנה בהזדמנות בלתי חוזרת 2 חדרים גדולים והל ר' ע־קיבא 92 א. תמנרי.

✦ 3 חדרים עם סוכה כניסה מיידית לטלפן 03-786664 בשעות הערב.

✦ בהזדמנות דירה למכירה 3 חד־רים גדולים הול גדול 3 מרפסות 3 כיווני אויר חזית קרית בחנבוב ריכר דירה 3 חדרים ר"ב פ"א חזי הלבשה חזית קיב נחמיה 8 בני ברק 791479.

✦ 3 חדרים קומה ב' על עמודים חנות דרום מערב עם ריהוט כניסה כיידית קוטלר־סוקולוב למכירה 235.000 תווך מצליח 798367.

✦ למכירה בסביבת בן זכאי בבני ברק דירה 3 חדרים קומה ב' חזית כוונים מצויינים 180 אלף ל"י ל־פנות דבורה הנביאה 26 דירה 2 ב־שעות 7—9 בערב.

✦ למכירה 2 חדרים והל קייב ל־פנות שמעון, רחוב בלוי 4.

✦ למכירה דירה בת 2 חדרים קיב במרכז בני ברק טל. 796129.

✦ למכירה בהזדמנות 3 חדרים ברמת אהרן 786046.

✦ למכירה 3 וחצי חדרים קומה ב' חזית 786046.

✦ למכירה 2 חדרים קומה ב' חזית ברחוב ירושלים למוסר החלמה 786046.

✦ מעונין לקנות דירה 3 וחצי 3 ח־דרים בבני ברק 799208.

✦ למכירה דירה ברמת אהרן צמוד מורה קיב טלפון 03-623163 למנהיג, לא ביום ששי.

✦ בבני ברק למכירה 3 חדרים גדו־לים מכירה מידית גליק רשבים 11 קומה ג'.

✦ בבני ברק למכירה 3 חדרים מ־על עמודים מטבח גדול הסקה חדש כניסה מידית ירושלים 49 דירה 3, בשעות 10 — 12.

✦ למכירה דירה 2 חדרים והול שי־פורים וחצר שכון ה' בני ברק טלפון 786201.

בדמי מפתח

✦ דירת 3 חדרים במרכז בני ברק בדמי מפתח, טוב, הגר"א 7.

להשכרה

✦ להשכרה דירה בבני ברק בסביבה טובה אפשר מרוהט וטלפון 03-746266 בני ברק.

✦ דירה נאה להשכיר למספר ה־דשים דבורה הנביאה 24 דירה 8 ב"ב.

ביקוש דירות

✦ מעונין לקנות דירה 3 חדרים ב־מרכז בני ברק בא בחשבון רק קייא לצלצל 780972.

✦ מעונין לשכור דירה 1—2—3 ח־דרים בבני ברק 03-746266.

להחלפה

✦ להחלפה וילה לוקסוס בבר־קליין תמורה וילה בבני ברק לזמן ממושך 792820.

ברחובות

✦ ברחובות, באזור ההדר, למכירה דירה 3 וחצי קייא עייצ פרטים: גוי־בין, נורדוי 6. או 02-534031.

✦ ברחובות למכירה דירה בת 3 חד־רים גדולים ס. א. חזית בשיכון פא־טלפון 952817 בין השעות 3—5 אח־הצ.

הידעות

הברית בקור חולים על אגודת ישראל תל אביב יפו — הדרים הזקוקים או המעונינים בבי־קורים בביתית או בביה, או עזרה אחרת מתבקשים לפנות להברה בעיר חולים שעיי אגודת ישראל תל־אביב יפו בתחנות דלהלן:

א. בית אגו"י, רח' ברדיצ'בסקי 5, טל. 235844, 222152.

ב. ר' משה אונגר, בחנות לתשמישי קודשה במגד בית הכנסת הגדול — רחוב אלנבי 110.

ג. ר' א. ג. ביבלה, דרך שלמה 142, טלפון 33092.

יכן ניתן להשאיל כלים לחולים הז־קוקים לכך.

בימים שני וחמישי בשבוע בין הש־עות 7—8 בערב.

במשרדנו רח' ברדיצ'בסקי 5 ת"א.

בית ספר תיכון מקצועי לבנות
„נתיב אור"
חדרה — שכונת ויצמן
מתפנות משרת **מזכירה כללית**
נא לפנות לת.ד. 158 חדרה
או לטלפון 063-24480 בשעות הבוקר

ש פ ע — מכון ללמודים גבוהים ביהדות
מבקש לרכוש
א. ספרי קודש במצב תקין
ב. ריהוט — כסאות ושלחנות למוד וישיבה וארונות ספרים
ג. מנורות למשרד
נא לפנות עד ג' באדר תשל"ה 14.2.75
בהצעות נא לפנות לטלפון 02-532032
בין השעות 16.00—17.00
או בכתב לת"ד 7193 ירושלים

מחירי מודעות מילים ב„לוח המודיע"

ביום חול: כל מילה 1.20 ל"י

בערבי שבתות: כל מילה 1.50 ל"י

מודעות מתקבלות עד לשעה 2 בצהרים כדי שיופיעו למחרת היום

לוח היום

ב"ה, יום ששי, כ"ד שבט תשל"ה
חדי היומי: תמורה ל"ג
המשנה היומית: אהלות ז, א־ב

זמני היום

סוף זמן קריש	5.34
זמן שקיעת החמה	5.31
מחר	
זמן עמוד השחר	4.54
זמן נץ החמה	6.34

תורנות בתי מרקחת

ירושלים
ליל שבת: אורה המלך ג'ורג' 27
יום שבת: גיבנס הנשיא 12
מוצאי שבת: בית וגן המסגה 59

תל אביב
ליל שבת: ככר המדינה ה' באייר 48
פרנקל, המלך ג'ורג' 28
יאני יהודה הלוי 67
יום שבת: בני דיזנגוף 174
פרנקל, המלך ג'ורג' 28
מוצאי שבת: ככר המדינה ה' באייר 48 — מושקוביץ, המלך ג'ורג' 25
יאני, יהודה הלוי 67.

בני ברק
ליל שבת: הרצל, הרצל 52 רמת גן
שבת ומוצ"ש: בני ברק, רבי עקיבא 110

רמת גן
ליל שבת: הרצל, הרצל 52
שבת ומוצ"ש: גבעה, דרך גבעה 38

חיפה
ליל שבת: המורה, הרצל 87
שבת ומוצ"ש: צליה, בת גלים צליה 44.

נתניה
ליל שבת: הנשיא, ויצמן 36
שבת ומוצ"ש: ברכה, הרצל 36

פתח תקוה
ליל שבת: רסל, רוטשילד 89
שבת ומוצ"ש: בריאות, חובבי ציון 13.

באר שבע
ליל שבת: יונה, ביאליק 5, שכון ב'
שבת ומוצ"ש: רמבי"ם, שכון ב' מרכז

בת ים
ליל שבת: גני בת ים, הנביאים 3
שבת ומוצ"ש: בלפור, בלפור 90

חולון
ליל שבת: שיינין, סוקולוב 68
שבת ומוצ"ש: אסותא, טרומפלדור 4

הרצליה, רמת השרון, רעננה, כפר סבא, רמתיים
ליל שבת: ככר ריבלין, רינג"ש 142, הרצליה פתוח.
שבת ומוצ"ש: כנ"ל.

תורנות רופאים

ירושלים
משעה 8 בערב ועד 7 בבוקר — תחנה מגן דוד אדום — רוממה. מרפאה עם רופא פתוחה במקום למקרים דחופים במשך כל שעות היממה.

תורנות בתי חולים

ירושלים
ליל שבת: ילדים ופנימית — שערי צדק, נשים לירורגיה ועיניים — הדסה.
שבת ומוצ"ש: ילדים ונשים — בקור חולים, פנימית, כירורגיה ועיניים — הדסה.

בתל אביב
ליל שבת: „רוקח הדסה" — למחלות פנימיות איכילוב — למחלות כירור־גיה.
שבת ומוצ"ש: „איכילוב" — למחלות פנימיות וכירורגיות.

בחיפה:
ליל שבת: „רוטשילד".
שבת ומוצ"ש: „רמב"ם".

המודיע
נוסד ע"י — יהושע
מו"ל: בהוצאת „אגודת ישראל העולמית" — מועצת הגדולים
עורך: יהודה לייב לוין
המערכת: „בית שיבאי", רח' ... מאה שערים 5, ת.ד. 1306
טלפון: 222258
— ◻ —
בצרי: ג. לילה המודעות: אחראי במקשת במקה ... ירושלים
— ◻ —
סניף ת. א. אלנבי 132 ת.ד. 1989 טל. 628066
בחיפה מקום: טלפון 523941
— ◻ —
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות וסגנונן
— ◻ —
סוכנות „המודיע" באמריקה
לקבלת מנויים ומודעות:
Y. A. ZISHINSKY
1672-53rd Street
Brooklyn, N. Y. 11204
Tel. 851-5016
851-5100

هكذا من الأصل

مكزا من الأمل

החינוך העצמאי נערך לקראת הרישום לבתי"ס

ההישגים החינוכיים מופת ודוגמא להורים

[illegible]

אספת התעוררות בקרית צאנז בירושלים

[illegible]

האלוף אדן נתבקש לשוב ארצה

[illegible]

בגין: סאדאת עבר מהטעיה צבאית למדינית

[illegible]

מרגוע – מפעלי הבראה
שע"י ישיבת "משכן יעקב" שכ' דניה, חיפה

בס"ד
בשורה טובה לקראת הפסח

לקראת ימי הפסח תשל"ה ישמשו מבני הישיבה המפוארים, להבראה ולנופש

בניהולו של מלונאי מומחה

המקום בפסגת הכרמל נשקף על פני העמק המבריאים יהנו מארוחות כשרות למהדרין, שירותים ברמה המקובלת בבתי הארחה ומאירה חרדית.

בדבר פרטים, נא לפנות בהקדם טל. 254987 בשעות 11—1, או בכתב לת"ד 5321 חיפה

הנהלת „עזרת תורה" בארה"ב והנהלה בירושלים

מתכבדים להזמין הצבור החרדי להשתתף

בטכס הנחת אבן הפנה

לקרית בני תורה הנבנית ע"י „עזרת תורה"

ע"ש הגאון הצדיק

רבי **יוסף אליהו הענ"ן** זצ"ל

שיתקיים אי"ה ביום שני כ"ט בשבט (75.10) בשעה 2.30 אחה"צ בשטח הקריה, בתלפיות מזרח, ירושלים ת"ו (מול ארמון הנציב לשעבר)

בהשתתפות: **רבנים, ראשי ישיבות, שרי ממשלה אישי צבור וקהל המשתתפים**

בתכנית: דברי ברכה:

הגאון הרב **משה חברוני** שליט"א ראש ישיבת חברון

נציגי הממשלה והמוסדות

אורחי הכבוד:

ראשי עזרת תורה מארה"ב, הרבנים הגאונים

רבי **דוד ליפשיץ**, רבי **פנחס טייץ**, שליט"א

נמצא למכירה

ספר **„מקראי קודש"**

בירורים, חדושים ופסקים בענני ד' פרשיות ופורים

מאת רבה של ירושלים

מרן הגאון רבינו **צבי פסח פראנק** זצ"ל

כרך שני על **פסח** — בדפוס

כמו"כ נמצא למכירה

שו"ת **„הר צבי"** אורח חיים

הפצה ראשית: **אייכלר**, מלכי ישראל 11 ירושלים

קרית מאור חיים ומוסדותיה
ירושלים

המשרד: רח' פנינה 5 טל. 531828

הננו שמחים להודיע כי לקראת זמן התלמודים הבעל"ט (אייר תשל"ה) ייפתחו בעז"ה מוסדותינו הבאים:

א) **תלמוד תורה** — כבית גן ואילך בהנהלה חינוכית מובהקה, מלמדים יר"ש מובהקים, הסעה בצ"ל לבסף כל היום, 3 ארוחות יומיות הסעה מכל חלקי העיר

ב) **כולל לאברכים מצויינים**

הורים ואברכים המעוניינים יפנו טלפונית

למשרדנו בין השעות 11—1 לפנה"צ, 7—9 בערב

ההנהלה

מהפכה בבני ברק

„סלון המרכז"
ירושלים 12 פינת ר' עקיבא

שמחים להודיע על פתיחת הסלון המרכזי בו ניתן להשיג את כל מוצרי החשמל הביתיים במרוכז
* מכונות כביסה * מזגני אויר
* מקררים * מיקסרים
* תנורים * שואבי־אבק
ושאר מוצרי צריכה חשמליים
מחלקה מיוחדת לעולים ופטורי מס

שרות אדיב ויעיל ייעוץ מקצועי
מחירים מפתיעים

מפיץ מוצרי תדיראן

ישיבת פרשבורג „שבט סופר"
בעיה"ק ירושלים ת"ו

כוס תנחומים

מביעים אנו בזה את הצער תנחומינו למעלת

מוהר"ר **אברהם לודמיר** הי"ו

[illegible]

הרה"ח בנש"ק מוהר"ר **דוב לודמיר** ז"ל

[illegible]

הנהלת הישיבה הרמי"ם התלמידים

הופיע הספר

בירורי השיטות

תלק ה' עמ"ס קדושין דפים ל"ג—מ"ג
פירוש דף על דף
ליקוטים וביאורים בדברי רבותינו הראשונים וגדולי האחרונים
מהרה"ג **בנימין חיים שטיינר** שליט"א
הספר נתקבל בהערכה רבה בין לומדי תורה
והחלקים הקודמים אזלו כבר מהשוק
הפצה ראשית **מכון חתם סופר**, ירושלים
רח' יואל 5, קטמון, טל. 33505, 38175

חדש

מעבדה לשונית לשפות

למד בביתך בקלות ובנוחות שפות:

אנגלית, צרפתית, וערבית

בשיטה מהפכנית ובמחירי פרסומת

נציגנו יבקר בביתך להדגמה ללא התחייבות מצדך טל. 03-783507 ת.ד. 37492 ת"א

מאיר
מרכז מכונות כביסה
בני ברק רחוב ר' עקיבא 41 טלפון 752584

* **יונו רקורד 97** *

מכונת הכביסה הסופר־אוטומטית
המושלמת לכביסה גדולה
ולדירות קטנות
קומפקטית ל־5 ק"ג כביסה יבשה
* רוחב 47 ס"מ * עומק 60 ס"מ * גובה 85 ס"מ
היציבה והשקטה ביותר
* 2 בולמי זעזועים הידרוליים 4 קפיצים לאיזון
נוידת לפי דרישה *
החזקה ביותר
עשויה מחומרים מעולים ביותר
* המרכב והגוף מצופים להגנה מוחלטת כנגד חלודה
* תוף מפלדת אל־חלד * 4 דפנות מתפרקות
תכנס עוד היום!

נצחו אראלים את המצוקים

[illegible]

הרב **אברהם יצחק ברומברג** ז"ל

[illegible]

המתאבלים:
רעיתו **בתיה ברומברג**

המשפחות:
**ברומברג, פיינגולד, גשויד
מרחביה, הילביץ, כהן**

אוטו ג'נרל

השכרת רכב אירות ונופש
ירושלים 33 טל. 786321 799588 בני ברק

אצלנו תקבל **דלק חנם**

לכל תקופת השכירות

לפרטים פנה עוד היום
לטל. 799588
ולהתראות

פינתינו
מועדון האשה החרדית
שע"י מכון בית יעקב למורות ירושלים
חוג נשים מבוגרות

הננו מודיעים בזה כי השיעורים

באולפן לעברית

מתקיימים בימים שני ורביעי בין 4—6 בסמינר בית יעקב רח' ברנדיס קומת הכניסה

פרטים והרשמה בימים ובשעות הנ"ל

ההנהלה

הקמת מצבה

על קברו של בעלי, אבינו וסבנו היקר

ר' **יצחק ליבר** ז"ל

בן ר' **שמחה שלמה** ז"ל

[illegible]

המשפחה

אהל חוה — מוסד חינוכי לבנות
רח' דבורה הנביאה 7, ירושלים

לאור הבקוש הרב הוספנו

כרטיסי יציע

לערב מופע אמנותי

שיתקיים בעז"ה במוצש"ק ד' אדר תשל"ה
בבנייני האומה באולם הגדול

מחיר הכרטיס 7 ל"י

להשיג אצל:
1. גב' מינצברג — חנות הלבשה גאולה מול הדואר
2. גב' טובה חרושיל — חנות הלבשה רח' מא"ש.
3. "רומית" — רח' מלכי ישראל 23
4. "הכל לבית" — גלנטריה אינדורסקי רח' הנציב 5
5. במשרדי בתי הספר

דרוש שוחט לרומניה

להתקשר עד יום שני כ"ט בשבט תשל"ה (10 בפברואר 75)

להרב הראשי ברומניה, **הרב משה רוזן**

במלון המלכים ירושלים,

או למשרד הג'וינט בירושלים, טל. 226206

מובטחים תנאים טובים

„סלון לידי"
בהנהלת חנה קליינר
בני ברק, רח' ירושלים 21, טל. 788834

מודיעה על **מכירה מיוחדת** של

פאות „אלורה", במחירים מיוחדים

שי נאה לכל לקוחה

להתראות
חנה קליינר

המבצע לשבועיים בלבד

מבלאת שלושים יום לפטירת האי גברא יקירא [illegible]

מוהר"ר **יוסף גרינוולד** ז"ל
מספד תמרורים

[illegible]

הרב **יצחק היילפרין** שליט"א רב ביהכ"נ דברי חיים בפ"ת
הרב **יעקב ש. דייטש** שליט"א רב דחוג תת"ס בפ"ת
הרב בנש"ק מוה"ר **צבי אלימלך הלברשטאם** שליט"א
רב הצעיר דק"ק קרית צאנז נתניה
ר' **נפתלי רבי** נ"י בשם המשפחה

כולל דחסידי צאנז בפ"ת המשפחה

סמינר לגננות ולמורות „בית יעקב"
תל־אביב, רח' ר' יצחק אלחנן 4, ת"ד 29111, טל' 59392

החלה ההרשמה לשנת תשל"ה

למגמות התיכוניות הבאות:

* **בית ספר תיכון עיוני — מגמה פדגוגית**

מתקבלות מסיימות בתיה"ס היסודיים „בית יעקב" תלמידות ראויות וזקוקות זכאיות לקבל סטיפנדי מקרן „שרה שנירר"

** **בית ספר תיכון — מקצועי** — מגמות: אופנה תפירה, משרדאות, כלכלה בית ותזונה. מתקבלות מסיימות בתיה"ס היסודיים „בית יעקב", ליד ביה"ס התיכון־מקצועי קיימת פנימיה לתלמידות „בית אברהם", ישנה אפשרות להתקבל לפנימיה בתנאים נוחים ובלי תשלום. תלמידות ראויות וזקוקות זכאיות לקבל סטיפנדיה מקרן „שרה שנירר".

ולמסלולים הבאים בסמינר:

*** **מורות לגיל הרך** — (לגן הילדים ולכתה א"ב של ביה"ס היסודי) — לקבלת התאר „מורה מוסמכת", מתקבלות מסיימות כיתה י"ב של „בית יעקב".

**** **מורות לבית הספר היסודי**

— לקבלת התאר „מורה מוסמכת" והתמחות מיוחדת במספר מקצועות, מתקבלות מסיימות כיתה י"ב של „בית יעקב".

***** **מכון להנהלת חשבונות** — בשילוב לימוד במגמת מיכון תלמידות ראויות וזקוקות תוכינה במילגות או בהלוואות ממשלתיות ההופכות למענק בתנאים מסויימים.

****** **„בית המורה — בית יעקב"** — קורסים גבוהים להשתלמות מורות על־יסודיות — לקבלת רשיון הוראה קבוע לבתי"ס תיכוניים.

פרטים והרשמה:

במשרד הראשי, תל־אביב, רח' ר' יצחק אלחנן 4
בימים א'—ה' בין השעות 9—1 לפנה"צ
במשרדנו, בבני־ברק, רח' רבי עקיבא 56
בימים שני ורביעי, בין השעות 7—5 בערב.

— תחבורה מיוחדת לסמינר וחזרה מכל ערי וישובי האיזור —

למכירה דירה

בת 3 חדרים בקרית הרי"מ לוין 3 כתני אויר בחדרים במחיר מפתיע בכיסה מידית לפנות טלפון 03-799386 בין 8—10 בערב

הופיע מהדורה שניה של ספר

„דעת תבונות" וספר הכללים

מאת **רמח"ל** זצ"ל

תוקן ע"פ כתב יד מפורש

פנה! פני! פנו!

עד היום ותהנו ממבחר הגדול של
נעלי ד"ר פלסון
ותהנו מההנחה הגדולה של
כ־75 ל"י על כל זוג
אצל **א. צ. שבתי**
רחוב מאה שערים 7 ירושלים
טל. 285938, אוטובוסים: 1, 2, 4, 9, 11, 12, 15, 25, 27, 35
[illegible]

מחפשים מקום לאש"ל

בשביל פנסיונר מארה"ב
מצב בריאותו טוב
מדבר אידיש ואנגלית

נא לפנות בשעות הערב
טלפון 02-527698
או לכתוב לת.ד. 6 ירושלים

בהזדמנות

מגרשי בניה בצפת

הלקוה שלמות בנות דונם
במחיר —.8000 ל"י הדונם
ת.ד. 187 בני־ברק

הבעת תודה

מוצאים אנו לחובה נעימה להביע
את מיטב תודתנו

למנהל **„גלי צאנז"** בנתניה

הרב **משה גולדמן**, וצוות עובדיו המסורים

על השרות הנפלא והאוירה המקורית והנעימה להם זכינו בש"ק פ' יתרו העל"ס,

ואת האהרוהתנו במלון לרגל שמחת **„שבע ברכות"** לבננו היקרים הי"ו, כח לחי ויישר כח!

המאחלים באמנות

משפחת **לדרברגר מלברון**

והמחותנים

במלאת שנה

לפטירתה של אשתי אמנו מורתנו סבתנו ואחותנו
האשה הצדקנית

מרת **אלטה חנה פייגה לקס** ע"ה

[illegible] (9.2.75)
[illegible]

המשפחה

בימ"ס ראט להלבשה חסידית
מאה שערים 56 ירושלים

מכירה מיוחדת של הלבשה תפירה סוג ב'
רעקיל —.245, בקיטשע —.255.
מעיל חורף —.305, בקיטשע טיגעלע —.280.
פיש־קאפאטע מבעקע —.128, מעיל גשם —.105.
כן יש לנו הלבשה מעולה מאריגים משובחים ומפורט
ושאר פירמות טובות — בואו ותוכחו!

הסתדרות בנות אגודת ישראל באר"י
סניף ירושלים

כל הניבות הבהיה בירושלים בכבות ז', ח', ה'
סניפים: מרכז, בית ישראל, בוכרים, קטמון, בית וגן
גבעת שאול כטרסדורף
מוזמנות להשתתף

בכנס ר"ח

שייערך אי"ה ביום רביעי בשעה 2.15 בדיוק
באולם בית העם

בתכנית:
* **הרצאה מעניני דיומא**
* **שיח דגים** ע"י כתות ו'
* **הצגה „היהודי המחופש"** ע"י כתות ז'
* **תזמורת** ע"י כתות ח'
* **הופעות מחול** ע"י כתות ו'

בברכה
ולהתראות

לקראת בין הזמנים מחירי נוער וסטודנט*

לבני ישיבות, מבני ברק ל־: אמסטרדם, בריסל, פרנקפורט, פריס, שטרסבורג, ליאון, ניצה במחיר 96.30 $
לציריך, ג'נבה, וינה, מינכן במחיר 90.70 $ לונדון 107,80 $
קופנהגן 109,10 $ רומא מילנו 88,60 $
למונטריאל עד גיל 24: 535 $

שמירת שבת — אוכל כשר

הזמנת מקומות וכל הפורמליות במקום

לוקסנבורג טורס, נסיעות ותיירות
רח' עקיבא 46 בני ברק טל. 764148, 796583

* בתוספת מס נסיעה לפי החוק לחייבים בכס

החוג לזכרה של מרת

בלומה ויניהייך — אבוביץ ע"ה

[illegible]

בשעה 8.30 בערב

בעזרת הנשים של בית הכנסת „באר יעקב"

ברחוב הרב חירש 10 בני־ברק